

VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

Letno poročilo o napredku 2025

April 2025

KAZALO

1	UVOD.....	3
2	PREGLED FISKALNIH ZAVEZ	5
3	EKONOMSKI IZGLEDI IN PRIČAKOVANJA	10
4	PRORAČUNSKE PROJEKCIJE	18
5	KLJUČNE REFORME IN PODROČJA UKREPANJA	27
	PRILOGA	41

1 UVOD

Konec aprila 2024 je začela veljati prenovljena zakonodaja EU na področju upravljanja ekonomskih in fiskalnih politik v obliki paketa treh dokumentov; dveh uredb in ene direktive.¹ V skladu s prenovljenimi pravili Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: EU) države pripravijo srednjeročne fiskalno-strukturne načrte za obdobje štirih let, ki v tem obdobju določajo fiksne fiskalne cilje glede rasti tako imenovanih očiščenih odhodkov² ter opis ključnih reform in naložb, ki bodo prispevale k doseganju fiskalne prilagoditve ter obravnavale posebna priporočila v okviru evropskega semestra in ostale prednostne usmeritve EU. Srednjeročni fiskalno-strukturni načrti namesto Programov stabilnosti in Nacionalnih reformnih programov, ki se ne pripravljajo več, tako postajajo ključni srednjeročni dokument v sklopu prenovljenih fiskalnih pravil EU.

V Srednjeročnem fiskalno-strukturnem načrtu Republike Slovenije 2025-2028 (v nadaljnjem besedilu: SFSN), ki ga je januarja 2025 potrdil Svet EU je določena najvišja rast očiščenih odhodkov, ki bo zagotovila srednjeročno ohranjanje primanjkljaja sektorja država pod referenčno mejo 3 % bruto domačega proizvoda (v nadaljnjem besedilu: BDP) in vzdržnost javnega dolga.

V sklopu prenovljenih fiskalnih pravil EU so Letna poročila o napredku, ki se Evropski komisiji in Svetu EU predložijo vsako leto v aprilu, ključni dokumenti pri spremljanju skladnosti s fiskalno zavezo, določeno v SFSN. Odhodki, realizirani v obdobju od začetka veljavnosti SFSN do tekočega leta in načrtovani v naslednjem letu, ne smejo presegati omejitve rasti očiščenih odhodkov, določene v SFSN, lahko pa so nižji. Letna poročila o napredku so upravni in faktografski dokumenti, usmerjeni v preteklost (predvsem v preteklo leto), medtem ko Osnutki proračunskih načrtov, ki se pripravljajo jeseni, vsebujejo podroben opis izvajanja fiskalne politike v naslednjem letu. Letna poročila o napredku so sicer tudi ključen prispevek za več postopkov v okviru evropskega semestra za usklajevanje ekonomskih politik. Vsebujejo tudi vsebine, ki so bile pred prenovo fiskalnih pravil EU vključene v vsakoletne Nacionalne reformne programe, vključno s poročilom o napredku pri izvajanju posebnih priporočil za državo in naložb ter reform iz načrtov za okrevanje in odpornost (v nadaljnjem besedilu: NOO).

Konec marca 2025 je bil ob prenovljenih fiskalnih pravilih EU sprejet tudi nov Zakon o fiskalnem pravilu (v nadaljnjem besedilu: ZFisP-1). Za olajšanje vodenja fiskalne politike in odpravo nedoslednosti, ki se pojavile pri načrtovanju in spremljanju izvajanja fiskalnih pravil, se z ZFisP-1 poenotijo temeljne ureditve nacionalne zakonodaje s fiskalnimi pravili EU. Tako je tudi v ZFisP-1 ključni srednjeročni dokument srednjeročni fiskalno-strukturni načrt, hkrati pa se nacionalno fiskalno pravilo določa usklajeno s prenovljenimi fiskalnimi pravili EU. ZFisP-1 v 6. členu določa tudi, da se vsako leto aprila pripravi Letno poročilo o napredku, ki ga Vlada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: vlada) pred dokončnim sprejemom v oceno predloži Državnemu zboru Republike Slovenije in Fiskalnemu svetu Republike Slovenije. ZFisP-1 nadalje določa postopek v primeru odstopanj od fiskalnega pravila in okoliščine, ki zahtevajo pripravo revidiranega srednjeročnega fiskalno-strukturnega načrta, ter okoliščine, v katerih se lahko odstopi od načela srednjeročne uravnoteženosti, ki so kar najbolj usklajene z rešitvami na ravni EU.

Osnutek poročila je bil poslan Fiskalnemu svetu in državnemu zboru v oceno 10. aprila. Fiskalni svet je 18. aprila objavil oceno poročila, v kateri ugotavlja, da so oziroma bodo javnofinančna gibanja v letih 2024 in 2025 prispevala k srednjeročni javnofinančni vzdržnosti. Vlada je 22. aprila sprejela stališče do ocene in jo posredovala v državni zbor. Odbor za finance državnega zbora je gradivo obravnaval še isti dan in v razpravi izpostavil in podprl predvideno povišanje sredstev za investicije v obrambo v okviru uveljavljanja nacionalne odstopne

¹ [Uredba - 2024/1263 - SL - EUR-Lex \(europa.eu\)](#); [Uredba - EU - 2024/1264 - SL - EUR-Lex \(europa.eu\)](#); [Direktiva - 2024/1265 - SL - EUR-Lex \(europa.eu\)](#).

² V Republiki Sloveniji za odhodke sektorja država uporabljamo izraz izdatki (2.člen ZFisP-1).

klavzule. Vlada ostaja zavezana socialnemu dialogu, zato je 10. aprila posredovala osnutek poročila tudi Ekonomsko-socialnemu svetu, ki ga je obravnaval 25. aprila. Razprava se je nanašala predvsem na ohranjanje gospodarske rasti in primerne ravni investicij, dvig konkurenčnosti, ter odzive na geopolitična tveganja. V okviru uveljavljanja nacionalne odstopne klavzule je bilo poudarjeno, da predvideno povišanje odhodkov za obrambo in reprioritizacija proračuna ne smeta ogroziti razvojne naravnosti in sistemov socialne zaščite.

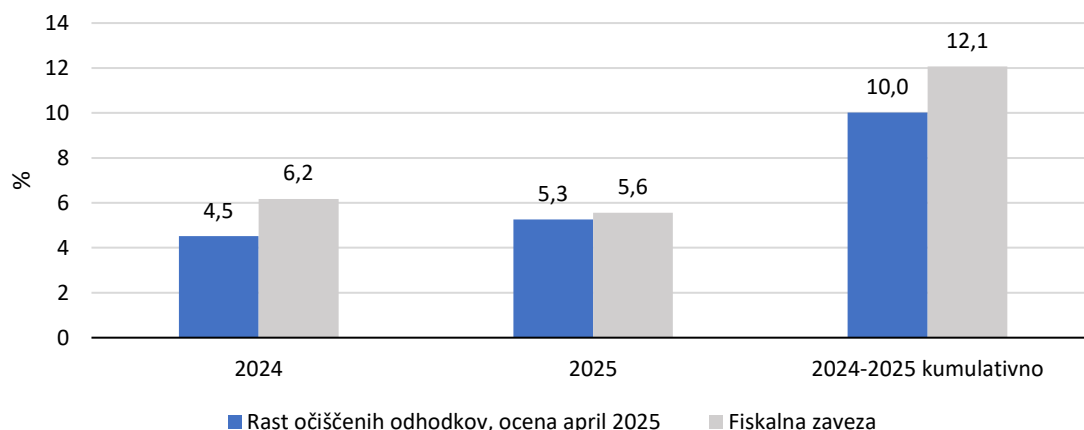
Z vidika spoštovanja fiskalnih pravil v letu 2025 je pomembno, da je Evropska komisija v svojem sporočilu z dne 19. marca 2025³ pozvala države članice, da v okviru fiskalnih pravil EU aktivirajo nacionalno odstopno klavzulo iz prenovljene zakonodaje EU na področju upravljanja ekonomskih in fiskalnih politik, ki jim bo v obdobju 2025-2028 zagotovila dodaten proračunski prostor za povečanje obrambnih odhodkov. Ključno je namreč, da države članice v zdajšnji geopolitični situaciji, ko je varnost na preizkušnji, povečajo odhodke za naložbe v obrambne zmogljivosti. S temi izrednimi okoliščinami se soočajo vse države članice, zato bo koordinirana aktivacija nacionalne odstopne klavzule omogočala omejeno fleksibilnost ob siceršnjem spoštovanju fiskalnih pravil. Fiskalni svet je 18. aprila pripravil oceno o nastopu izjemnih okoliščin, ki dovoljujejo uporabo nacionalne odstopne klavzule iz Pakta za stabilnost in rast. Na tej podlagi bo vlada poslala zahtevo za uporabo nacionalne odstopne klavzule Evropski komisiji in Svetu EU.

³ https://defence-industry-space.ec.europa.eu/document/download/a57304ce-1a98-4a2c-aed5-36485884f1a0_en?filename=Communication-on-the-national-escape-clause.pdf.

2 PREGLED FISKALNIH ZAVEZ

V skladu s SFSN naj bi srednjeročno vzdržnost javnega dolga in ohranjanje javnofinančnega primanjkljaja pod referenčno vrednostjo 3 % BDP zagotovila 6,2-odstotna rast očiščenih odhodkov v letu 2024 in 5,6-odstotna rast v letu 2025, oziroma 12,1-odstotna kumulativna rast v letih 2024 in 2025. Lani je rast očiščenih odhodkov znašala 4,5 %, letos pa bo po ocenah Ministrstva za finance (v nadaljnjem besedilu: MF) znašala 5,3 %, s čimer naj bi kumulativna rast v tem obdobju zaostajala za fiskalno zavezo za 2,1 o. t. (Slika 1) in tudi za kumulativno rastjo nominalnega potencialnega BDP (za odstotno točko).

Slika 1: Pregled fiskalnih zavez

Vir: Statistični urad Republike Slovenije (SURS – 22. 4. 2025); MF.

Obnova evropske obrambe in krepitev proizvodnih zmogljivosti evropske obrambne industrije zahtevata nujno povečanje javnih odhodkov za obrambo. Prehod na višje ravni bo omogočila prožnost, ki jo zagotavljajo spremenjena fiskalna pravila EU. Evropska komisija je v ta namen predlagala, da države članice na usklajen način podajo predlog za uveljavljanje nacionalne odstopne klavzule. Aktivacija nacionalne odstopne klavzule bi v obdobju 2025-2028 omogočila preseganje omejitve rasti očiščenih izdatkov iz srednjeročnega fiskalno-strukturnega načrta zaradi povečanja tekočih odhodkov in investicij v obrambo v višini do 1,5 % BDP na leto glede na njihovo raven iz leta 2021. Nacionalna odstopna klavzula se lahko aktivira, če so izpolnjeni trije pogoji, in sicer: (1) obstajajo izjemne okoliščine zunaj nadzora države članice, (2) te okoliščine pomembno vplivajo na javne finance in (3) odstopanje od fiskalnih zavez srednjeročno ne ogroža fiskalne vzdržnosti.

Slovenija bo predlagala uveljavitev nacionalne odstopne klavzule zaradi povečanja naložbenih potreb v obrambo. Znatno povečanje odhodkov za obrambo zaradi nadaljevanja vojne v Ukrajini in zdajšnjega geopolitičnega položaja, kar pomeni izjemno okoliščino, na katero Slovenija nima neposrednega vpliva, je nujno, hkrati pa bo imelo pomembne posledice za javne finance. S tem se bo tudi rast očiščenih odhodkov povečala nad tisto, ki jo je na podlagi SFSN potrdil Svet EU, se pa Slovenija zaveda, da bo odstopanje od fiskalnih zavez, ki ne bo povezano s povečanjem obrabnih odhodkov, še naprej obravnavno kot odstopanje od fiskalnih pravil EU.

Odhodki sektorja država za obrambo po klasifikaciji COFOG so se v preteklih letih povečevali, obenem pa se je povišal tudi njihov delež v BDP. Od leta 2021 do leta 2023 se je delež odhodkov za obrambo povečal z 1,19 na 1,23 % BDP. Po ocenah so se odhodki za obrambo lani v primerjavi z letom 2021 povečali za okoli 0,25 o. t. BDP, v letu 2025 pa naj bi se delež povečal za dodatne 0,15 o. t. BDP. Delež investicij v celotnih odhodkih za obrambo je v letu 2023 znašal 25 % in se bo v naslednjih letih ohranjal na visoki ravni. Ob strateških dokumentih, navedenih v nadaljevanju, Slovenija pripravlja novo resolucijo, ki bo

vključevala nabor ukrepov za obrambo, varnost in odpornost. S tem bosta prilagojena tudi ciljni delež financiranja odhodkov za obrambo v % BDP in časovnica financiranja. V Resoluciji o splošnem dolgoročnem programu razvoja in opremljanja Slovenske vojske do leta 2040 je sicer zdaj predvideno, da se bo delež obrambnih odhodkov v BDP, v okviru katerega bo 20 % investicij, povečeval na 2 % do leta 2030.

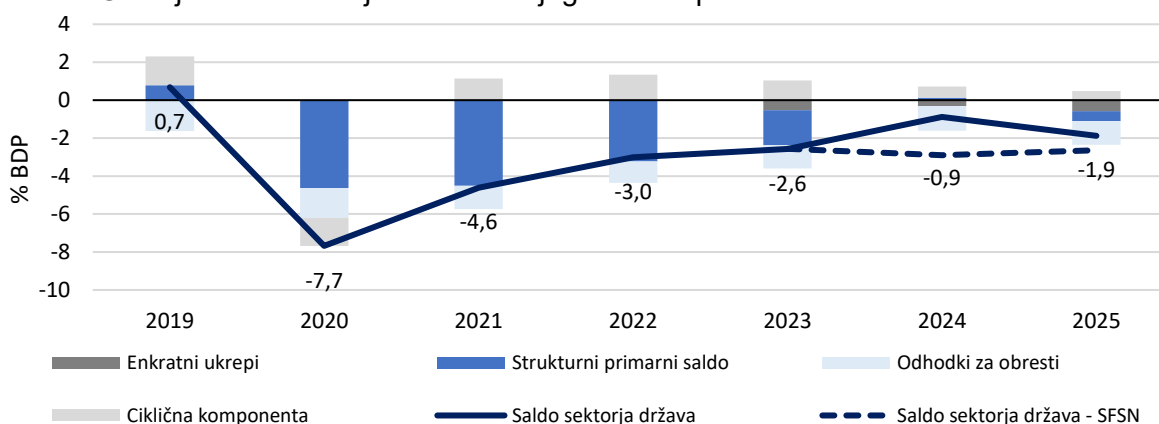
Skladno z načrti se izvaja pospešena modernizacija ter izboljšujejo postopki za kadrovske popolnjevanje. V letu 2024 je bila sprejeta Strategija civilne obrambe z namenom zagotavljanja civilnih zmogljivosti in pogojev za obrambo države ter v podporo delovanju vojske in zavezniških sil na ozemlju Republike Slovenije. Leta 2024 je bila sprejeta tudi Obrambna strategija. Z njo se nadgrajujejo procesi in aktivnosti celostnega prilagajanja na aktualne in morebitne varnostne razmere na nacionalni ravni ter v Natu in EU. Vojaška strategija, prav tako sprejeta leta 2024, opredeljuje vojaški instrument moči in vojaške strateške cilje ter načine za njihovo uresničevanje. Opredeljena raven nacionalnih ambicij na obrambnem področju in prednostna področja pri razvoju obrambnih zmogljivosti države upoštevajo in odražajo tudi prednostna področja razvoja obrambnih zmogljivosti EU. Republika Slovenija aktivno sodeluje in išče dopolnjujoče povezave med ključnimi procesi na področju razvoja zmogljivosti v EU, kot so Permanent Structured Cooperation – PESCO, Capability Development Plan – CDP in Coordinated Annual Review on Defence – CARD.

Za področje obrambe se bo v skladu z Zakonom o zagotavljanju sredstev za investicije v Slovenski vojski v letih od 2021 do 2026 zagotovilo 780 milijonov evrov. Na podlagi Zakona o obnovi, razvoju in zagotavljanju finančnih sredstev lahko Ministrstvo za obrambo za izvajanje najpomembnejših investicij sklepa tudi pogodbe, s katerimi prevzema obveznosti do konca leta 2028.

V oktobru 2024 je bila sprejeta tudi Resolucija o nacionalnem programu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v letih od 2024 do 2030 z namenom oblikovanja in udeleženja dejavnosti za učinkovito obvladovanje vseh vrst naravnih in drugih nesreč ter krepitve odpornosti.

Leta 2024 je primanjkljaj sektorja država znašal 0,9 % BDP, kar je nižje od načrtovanega v SFSN (2,9 %). To je posledica predvsem nižjih od jeseni načrtovanih investicij, ki so se sicer ohranile na visoki ravni, ter tudi nižjega črpanja sredstev EU. Manj izvedenih investicij je bilo povezanih z obnovo po poplavih. V tem letu se pričakuje primanjkljaj sektorja država v višini 1,9 % BDP, kar je za 0,8 o. t. BDP nižje od jesenskih pričakovanj. Na primanjkljaj sektorja država bo tudi v letu 2025 pomembno vplivala načrtovana vrednost enkratnih ukrepov, povezanih s poplavami (Slika 2).

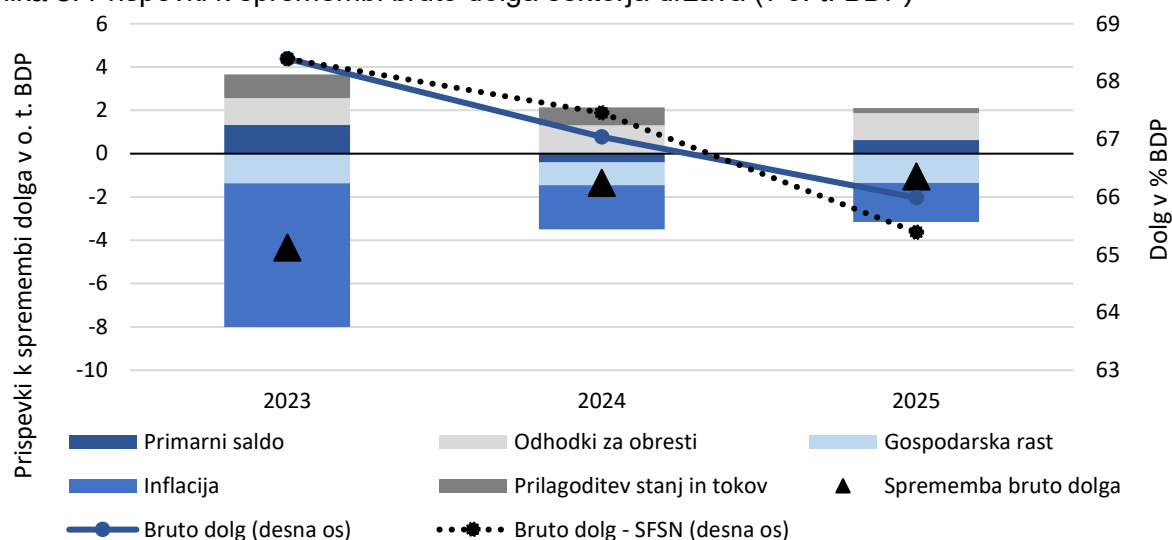
Slika 2: Gibanje salda sektorja država in njegovih komponent

Vir: SURS; MF.

Bruto dolg sektorja država se je v lanskem letu znižal za 1,4 o. t., na 67 % BDP, in bil s tem za 0,4 o. t. BDP nižji od predvidenega v SFSN. Višje znižanje izhaja predvsem iz nižjega primanjkljaja sektorja država. K znižanju razmerja med dolgom in BDP so lani sicer prispevali inflacija, solidna gospodarska rast in tudi presežek na primarnem saldu. Letos se bo dolg predvidoma znižal na 66 % BDP, oziroma medletno za odstotno točko, kar bo še najbolj posledica inflacije in gospodarske rasti. Nominalna raven bruto dolga bo v letu 2025 enaka, kakor je bila predvidena v jeseni 2024, v deležu BDP pa bo nekoliko višja zaradi nižje napovedi nominalne rasti BDP (Slika 3).

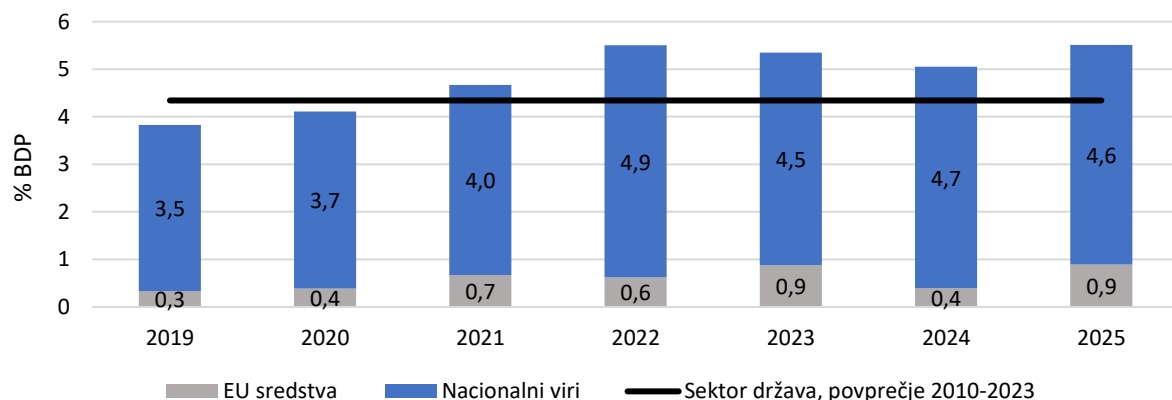
Slika 3: Prispevki k spremembi bruto dolga sektorja država (v o. t. BDP)

Vir: SURS; MF.

Delež investicij sektorja država v BDP se je lani ohranil na visoki ravni (5,1 % BDP) in bo s 5,5 % BDP tudi letos presegal povprečje let 2010–2023 za okoli odstotno točko BDP (Slika 4). Lani so se na visoki ravni ohranile investicije, financirane iz nacionalnih virov (4,7 % BDP), ki bodo v letu 2025 predvidoma znašale 4,6 % BDP. Investicije sektorja država, financirane s sredstvi EU, pa naj bi se letos zvišale za polovico odstotne točke BDP, na 0,9 % BDP.

Slika 4: Bruto investicije v osnovna sredstva sektorja država po virih sredstev

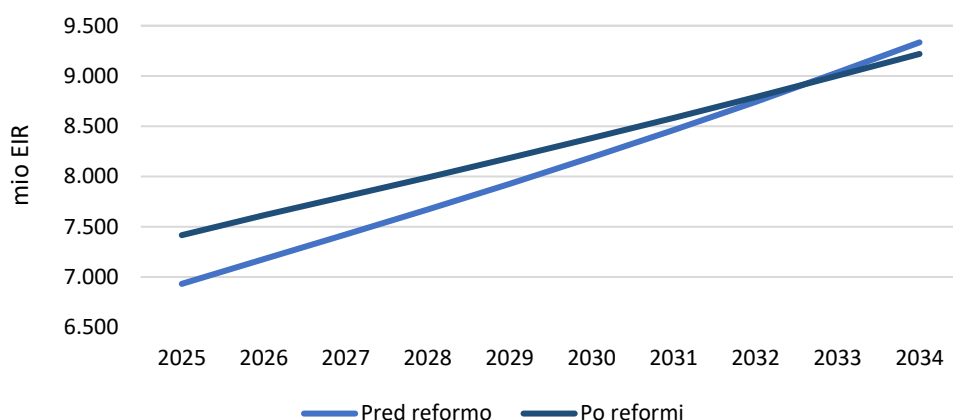

Vir: SURS; MF.

V prihodnjih letih bodo na javnofinančno sliko vplivale določene strukturne spremembe predvidene v SFSN. Od 1. januarja 2025 se v javnem sektorju uporablja nov plačni sistem, ki bo zagotovil preglednost in javnofinančno obvladljivost plačnega sistema. Z reformo so se uredili (1) odprava uravnilovke v spodnjem delu plačne lestvice zaradi učinka minimalne plače,

(2) vzpostavitev ustrežnejših razmerij v plačah med funkcionarji, direktorji in javnimi uslužbenci, (3) večja spremenljivost oziroma variabilnost, (4) povezanost z učinkovitostjo dela in (5) hitrejša napredovanje v plačnih razredih na začetku kariere (z namenom spodbujanja zaposlovanja mladih). Temelj prenove sistema plač v javnem sektorju je Zakon o skupnih temeljih sistema plač v javnem sektorju (ZSTSPJS), ki se je začel uporabljati 1. januarja 2025. Istočasno so začeli veljati tudi različni akti (kolektivne pogodbe dejavnosti in poklicev, uredbe, splošni akti drugih državnih organov), s katerimi so bila delovna mesta in nazivi uvrščeni v plačne razrede nove plačne lestvice in s tem odpravljena nesorazmerja v osnovnih plačah, ter drugi podzakonski akti, vezani na uveljavitev in izvajanje novega plačnega zakona. Nova plačna lestvica in določitev načina usklajevanja vrednosti, ki določa 67 plačnih razredov, razpon med plačnimi razredi pa je 3 odstotke, sta restriktivnejša kot v prejšnjem sistemu. Ocene⁴ kažejo, da se bo masa plač v novem sistemu povečevala počasneje, kakor bi se v prejšnjem (Slika 5).

Slika 5: Gibanje mase plač pred in po reformo

Vir: Ministrstvo za javno upravo (Osnutek proračunskega načrta 2025, oktober 2024).

Socialni partnerji so marca 2025 dosegli dogovor glede predloga sprememb Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. Cilji pokojninske reforme so zagotavljanje javnofinančne vzdržnosti, dostojne ravni pokojnin in preglednost sistema. Spremembe osnovnih parametrov se navezujejo na postopno zvišanje zakonsko določene upokojitvene starosti, v zvezi z odmero pokojnin pa se podaljšuje obdobje za izračun pokojninske osnove, zvišujejo se odmerni odstotki, večjo težo pri usklajevanju pokojnin pa bo imela rast cen oziroma inflacija (Tabela 1). Zakonsko določene upokojitvena starost se bo predvidoma zvišala s 60 na 62 let oziroma s 65 na 67 let za tiste, ki v tej starosti nimajo dopolnjenih 40 let zavarovalne dobe. Z namenom večje povezanosti višine pokojnin z vplačili prispevkov se načrtuje podaljšanje obdobja za izračun pokojninske osnove s 24 na 40 let, z izločitvijo do pet najmanj ugodnih let. Kot kompenzacijski ukrep se načrtuje dvig odmernega odstotka s 63,5 na 70 % za 40 let pokojninske dobe ter na 30 % za 15 let zavarovalne dobe. Ohranjajo se spodbude za podaljševanje delovne aktivnosti, in sicer se po 40 letih dopolnjene pokojninske dobe vsako nadaljnje leto vrednoti v višini 1,5 odstotka za vsakih dopolnjenih šest mesecev pokojninske dobe, vendar za največ tri dodatna leta zavarovanja. Predvidena je tudi sprememba načina uskladitve pokojnin na razmerje 20 odstotkov rasti plač in 80 odstotkov rasti cen življenjskih potrebščin.

⁴ Ocena zajema naslednje predpostavke: prevedba v nov plačni sistem se v celoti izvede januarja 2025; v obeh plačnih sistemih je upoštevano usklajevanje za 80 % predvidene inflacije; v prejšnjem plačnem sistemu je upoštevana ocena 1,7 % povišanja mase plač na račun napredovanj v plačilne razrede in nazive, v novem pa 0,8%. V oceni ni upoštevan vpliv demografskih gibanj, saj je v obeh scenarijih enak.

Tabela 1: Predvidene spremembe osnovnih parametrov odmere pokojnin

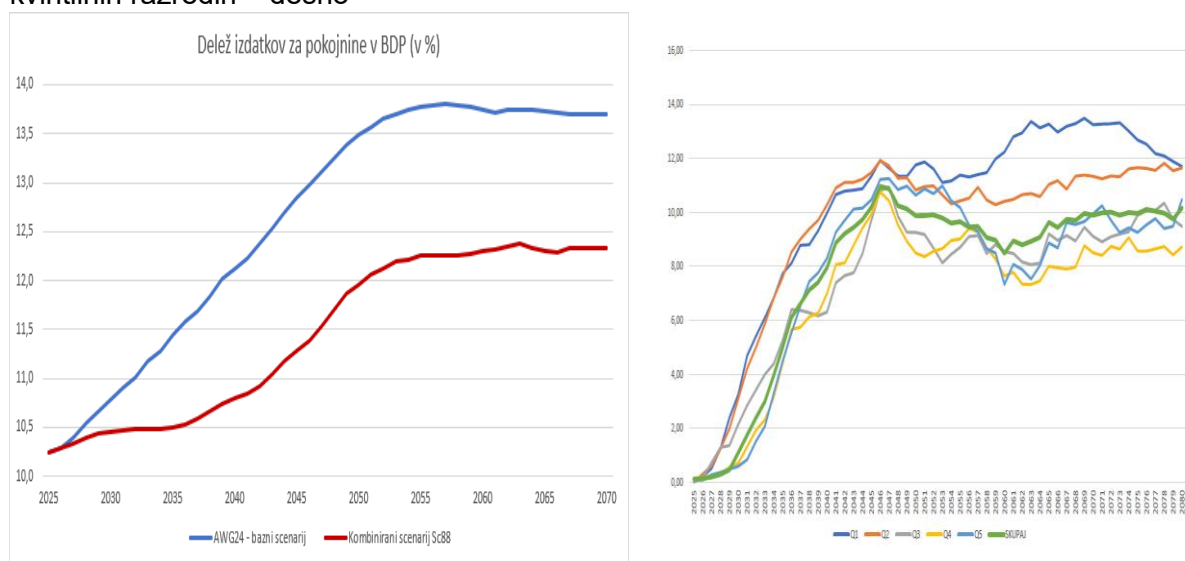
Leto	Odmerni odstotek*	Usklajevanje (%)		Obdobje za izračun pokojninske osnove		Zakonsko določena upokojitvena starost	
		Plače	ICŽP**			40 let pokojninske dobe	15 let pokojninske dobe
2026	63,5	50	50	24		60	65
2027	63,5	50	50	24		60	65
2028	64,75	50	50	26	–0	60'3	65'3
2029	65,5	50	50	28	–1	60'6	65'6
2030	65,25	50	50	30	–1	60'9	65'9
2031	67	47	53	32	–2	61	66
2032	67,75	44	56	34	–3	61'3	66'3
2033	68,5	41	59	36	–3	61'6	66'6
2034	69,25	38	62	38	–4	61'9	66'9
2035	70,0	35	65	40	–5	62	67
2036		32	68				
2037		29	71				
2038		26	74				
2039		23	77				
2040		20	80				

Opombi: *Odmerni odstotek za dopoljenih 40 let pokojninske dobe; **ICŽP = Indeks cen življenjskih potrebščin.

Vir: Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

Zaradi predlaganih ukrepov v okviru pokojninske reforme so dolgoročne projekcije odhodkov za pokojnine v odstotku BDP javnofinančno vzdržnejše. Simulacija kaže, da bi kombinacija ukrepov ohranila delež pokojnin, izražen kot odstotek BDP pod 12,5 % BDP v letu 2070 (Slika 6 – levo). Zaradi zvišanja odmernih odstotkov ter podaljšanja obdobja za izračun pokojninske osnove naj bi se odmerjena pokojnina najbolj povečala pripadnikom prvega in drugega kvartilnega razreda (Slika 6 – desno).

Slika 6: Dolgoročne projekcije odhodkov za pokojnine – levo in vpliv zvišanja odmernih odstotkov ter podaljšanja obdobja za izračun pokojninske osnove na odmero pokojnine po kvartilnih razredih – desno

Vir: Evropska komisija; Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

3 EKONOMSKI IZGLEDI IN PRIČAKOVANJA

Realna rast gospodarske aktivnosti evroobmočja se je lani okrepila na 0,9 %, z 0,4 % v letu 2023. V letu 2024 sta k rasti največ prispevali državna in zasebna potrošnja (obe okoli 0,6 odstotne točke). K rasti je pozitivno prispeval tudi trgovinski saldo (0,4 o. t.), bruto investicije v osnovna sredstva pa so se skrčile. Urad Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj (v nadaljnjem besedilu: UMAR) v Pomladanski napovedi gospodarskih gibanj 2025 (v nadaljnjem besedilu: PN 2025) za evroobmočje v letu 2025 pričakuje 0,8-odstotno rast, ki se bo v letu 2026 zvišala na 1,1 %. S tem je UMAR svoja jesenska pričakovanja glede gospodarske rasti v evroobmočju v tem in prihodnjem letu znižal za okoli polovico odstotne točke.

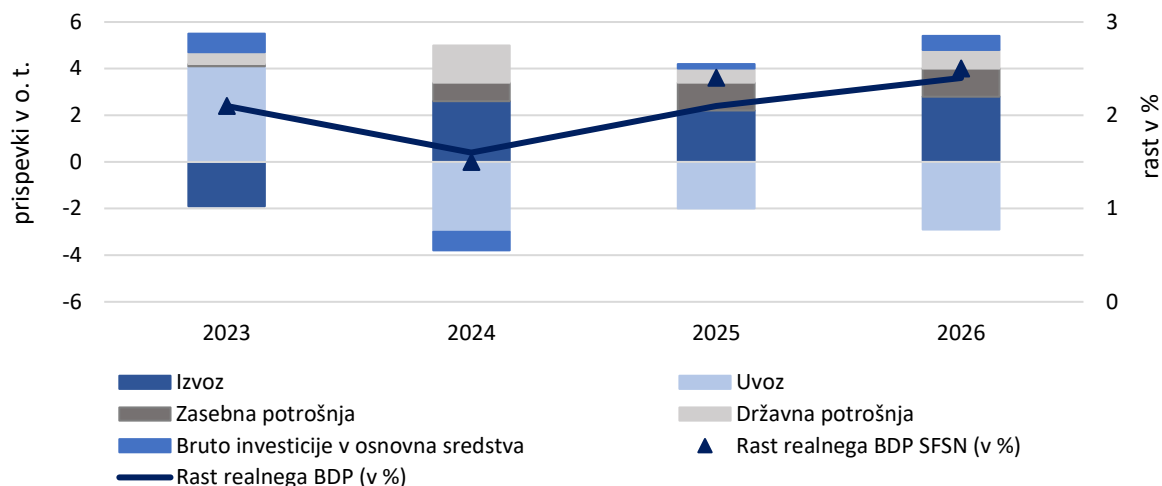
Slovenija je v preteklih dveh letih zabeležila višjo gospodarsko rast od povprečja evroobmočja. Po 2,1-odstotni rasti v letu 2023 se je sicer rast realnega BDP Slovenije lani upočasnila na 1,6 %, kar je blizu UMAR-jevih jesenskih pričakovanj (1,5 %) – Slika 7. V primerjavi z UMAR-jevo Jesensko napovedjo gospodarskih gibanj 2024 (v nadaljnjem besedilu: JN 2024), na kateri temelji SFSN, je bil lani višji izvoz blaga in storitev, ki se je realno povečal za 3,2 %. K temu je največ prispeval izvoz farmacevtskih izdelkov in vozil. Skladno z UMAR-jevimi jesenskimi pričakovanji se je uvoz ob okrepljeni aktivnosti izvoznega sektorja ter trošenju gospodinjstev povečal za 3,9 %, s tem je bil prispevek salda menjave s tujino h gospodarski rasti negativen (–0,4 o. t.). Tudi rast zasebne (1,6 %) in državne (8,5 %) potrošnje ni odstopala od UMAR-jevih jesenskih pričakovanj. Krepitev rasti zasebne potrošnje je izhajala iz nižjih cenovnih pritiskov in višje rasti realnega bruto razpoložljivega dohodka, ki je bila podprta z rastjo zaposlenosti in plač. Visoka rast državne potrošnje pa je bila v veliki meri povezana s preoblikovanjem prostovoljnega dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja v obvezni zdravstveni prispevek ter tudi s povečanjem odhodkov za obnovo po poplavih in zaposlenosti v sektorju država⁵. V nasprotju z UMAR-jevo JN 2024 so se bruto investicije v osnovna sredstva lani skrčile za 3,7 %. Zmanjšal se je tako obseg gradbenih investicij, predvsem kot posledica upada državnih investicij, kot tudi obseg investicij v opremo in stroje. Slednje UMAR povezuje s počasnim okrevanjem in povečano stopnjo negotovosti v mednarodnem okolju.

UMAR v PN 2025 v tem in prihodnjem letu pričakuje postopno okrepitev gospodarske rasti na 2,1 % oziroma 2,4 %, ki pa bo nižja od predvidene v JN 2024 (2,4 % v letu 2025 in 2,5 % v letu 2026). V skladu s PN 2025 so se poslabšala predvsem pričakovanja glede investicijske aktivnosti, za katero UMAR predvideva, da se bo letos povečala za odstotek (3,5 % v JN 2024), v prihodnjem letu pa za 3,0 % (3,5 % v JN 2024). UMAR namreč še naprej pričakuje nizko rast investicijske aktivnosti zasebnega sektorja, po drugi strani pa bo krepitev investicijske aktivnosti države podprta s sredstvi NOO in Sklada za obnovo po poplavih leta 2023. Lanska visoka rast izvoza se bo v letu 2025 predvidoma umirila na 2,6 % in v prihodnjem letu povečala na 3,4 %. Rast blagovnega izvoza v prihodnjih letih bodo delno poganjale nekatere visokotehnoško zahtevne dejavnosti in zagon proizvodnje novega modela avtomobila, predvidena pospešitev rasti izvoza storitev pa bo izhajala predvsem iz rasti izvoza prevoznih ter s turizmom povezanih storitev. Z okrevanjem investicij in nadaljnjo zmerno rastjo zasebne potrošnje bo letos in v prihodnjem letu rast uvoza (2,7 % v 2025 % in 3,9 % v 2026) nekoliko višja od rasti izvoza. UMAR pričakuje, da se bo ob nadaljnjem povečevanju realnega razpoložljivega dohodka rast zasebne potrošnje letos pospešila na 2,2 % in ohranila na podobni ravni (2,3 %) tudi v letu 2026. S tem bo zasebna potrošnja v tem in prihodnjem letu glavo gonilo gospodarske rasti. Rast državne potrošnje bo letos zmernejša (2,7 %) kakor lani,

⁵ Ukinitev dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja in uvedba obveznega zdravstvenega prispevka sta v letu 2024 vplivala na relativno nižjo rast zasebne in višjo rast državne potrošnje, na ravni BDP pa je bil učinek nevtralen.

kar je med drugim posledica lanskega metodološkega vpliva preoblikovanja dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja, ki je povišal rast državne potrošnje. V letu 2026 se bo rast državne potrošnje ob polni uveljavitvi pravic v okviru novega sistema dolgotrajne oskrbe predvidoma okrepila na 4,1 %.

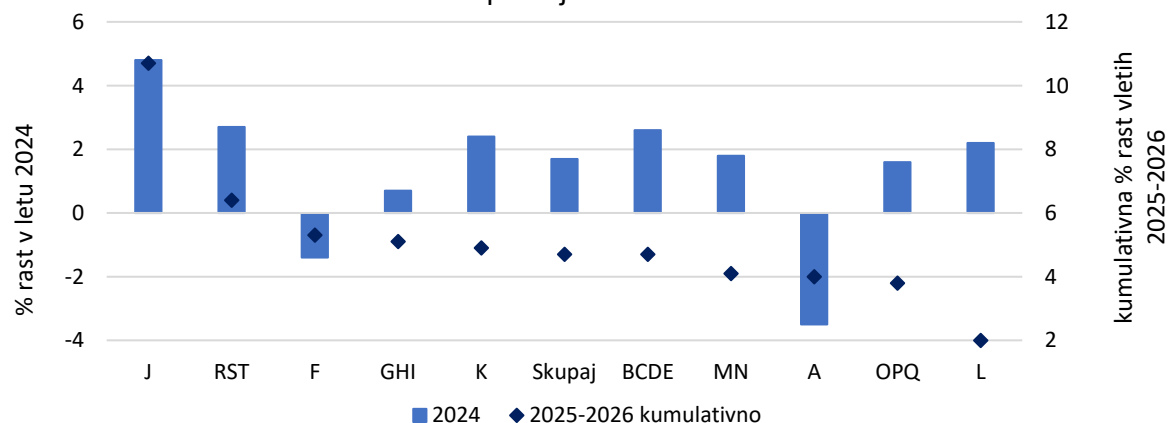
Slika 7: Rast realnega BDP in prispevki k njegovi rasti

Vir: SURS; UMAR JN 2024; UMAR PN 2025.

Realna rast dodane vrednosti se je lani upočasnila na 1,7 % z 2,5 % v letu 2023. V primerjavi z letom 2023 je bila rast nižja v dejavnostih J, BCDE, MN in GHI, medtem ko se je v A ter F skrčila (za 3,5 oziroma 1,4 odstotka). UMAR v PN 2025 pričakuje, da se bo rast skupne dodane vrednosti v tem in prihodnjem letu okrepila na 2,2 oziroma 2,5 odstotka. Še naprej se bo najhitreje povečevala v J, kjer bo v obdobju 2025-2026 njen kumulativna rast predvidoma 10,7-odstotna. Več kot 5-odstotno kumulativno rast naj bi v tem ni prihodnjem letu zabeležile še RST (6,4 %), F (5,3 %) in GHI (5,1 %) – Slika 8.

Slika 8: Realna rast dodane vrednosti po dejavnostih SKD⁶

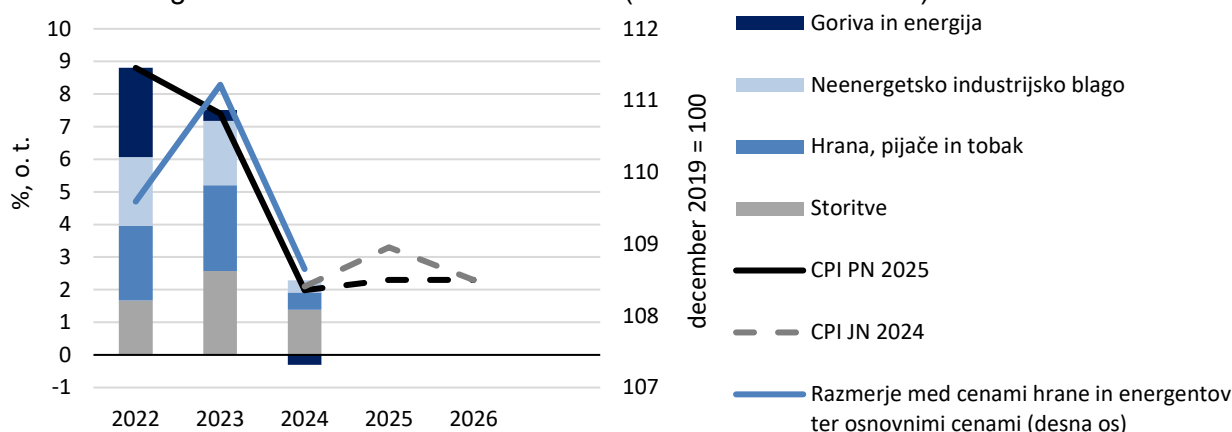
Vir: SURS; UMAR PN 2025; izračuni MF.

V letu 2024 je povprečna letna sprememba cen življenjskih potrebščin znašala 2,0 %, kar je za 5,4 o. t. manj kot v letu 2023, oziroma blizu UMAR-jevih jesenskih pričakovanj (2,1 %). Lani

⁶ A = Kmetijstvo, lov, gozdarstvo, ribištvo; BCDE = Rudarstvo, predelovalne dejavnosti, oskrba z elektriko in vodo, ravnanje z odpadki, saniranje okolja; F = Gradbeništvo; GHI = Trgovina in popravila vozil, promet in skladiščenje, gostinstvo; J = Informacijske in komunikacijske dejavnosti; K = Finančne in zavarovalniške dejavnosti; L = Poslovanje z nepremičninami; MN = Strokovne, znanstvene, tehnične dejavnosti in druge raznovrstne poslovne dejavnosti; OPQ = Uprava in obramba, izobraževanje, zdravstvo in socialno varstvo; RST = Druge storitvene dejavnosti.

so bile glavno gonilo inflacije višje medletne cene storitev, prispevek goriv in energije pa je bil rahlo negativen. Kljub nedavnemu znižanju inflacije hrane in energije je bilo razmerje med cenami hrane in energije ter osnovnimi cenami v povprečju lanskega leta še vedno za 8,7 % višje kot decembra 2019. V skladu z UMAR PN 2025 se bo inflacija letos nekoliko pospešila, na 2,3 %, a bo za odstotno točko nižja od napovedane v JN 2024. Letošnja krepitev inflacije bo posledica izteka začasnih ukrepov za blaženje energetske druginje kakor tudi njihovega učinka na nizko osnovo v lanskem letu. V letu 2026 se pričakuje ohranitev stopnje inflacije na 2,3 %. Rast cen bo v odsotnosti šokov v letu 2025 in 2026 umirjena v večini skupin, pri storitvah pa se zaradi dodatnega povpraševanja, pomanjkanje delovne sile in stroškovnih pritiskov (predvsem v gostinstvu) pričakuje njeno ohranjanje na nadpovprečni ravni (Slika 9).

Slika 9: Gibanje inflacije (%) in prispevkov k inflaciji (v o. t.) ter razmerja med indeksom cen hrane in energentov ter indeksom osnovnih cen (december 2019 = 100)⁷

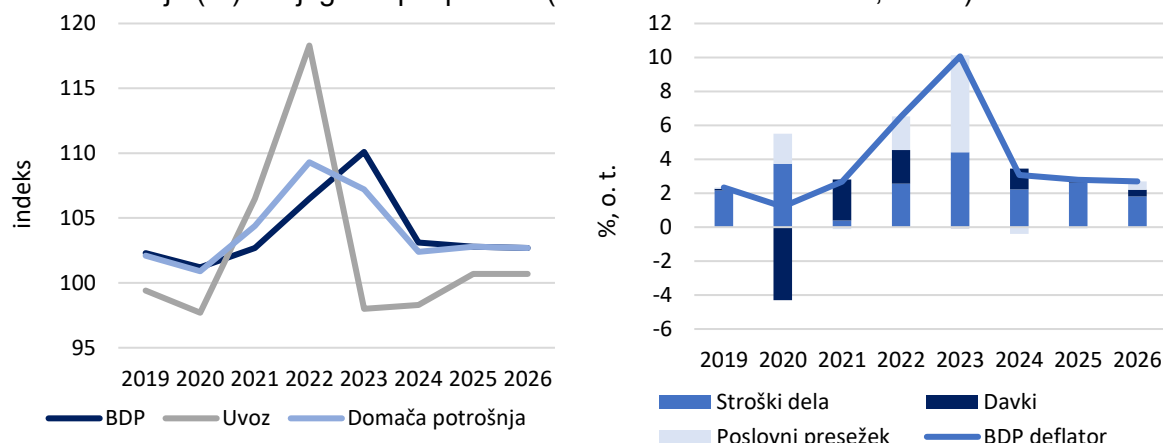

Vir: SURS; UMAR PN 2025; UMAR JN 2024; Eurostat; izračuni MF.

Potem ko je znižanje inflacije v letu 2023 v Sloveniji izhajalo predvsem iz znižanja tujih cenovnih pritiskov (deflator uvoza se je znižal s 118,3 v letu 2022 na 98,0 v letu 2023), so se lani znižali tudi domači cenovni pritiski (Slika 10 – levo). K lanskemu znižanju BDP deflatorja za 7,1 o. t. je najbolj prispeval (negativen) prispevek bruto poslovnega presežka na enoto proizvoda (Slika 10 – desno). V primerjavi z letom 2023 se je lani skrčil tudi (sicer pozitiven) prispevek rasti stroškov dela na enoto proizvoda, prispevek davkov na enoto proizvoda pa se je okrepil. V letu 2025 in 2026 bo rast BDP deflatorja napajala predvsem rast stroškov dela.

⁷ Razmerje med cenami hrane in energentov ter osnovnimi cenami predstavlja letno povprečje mesečnih podatkov.

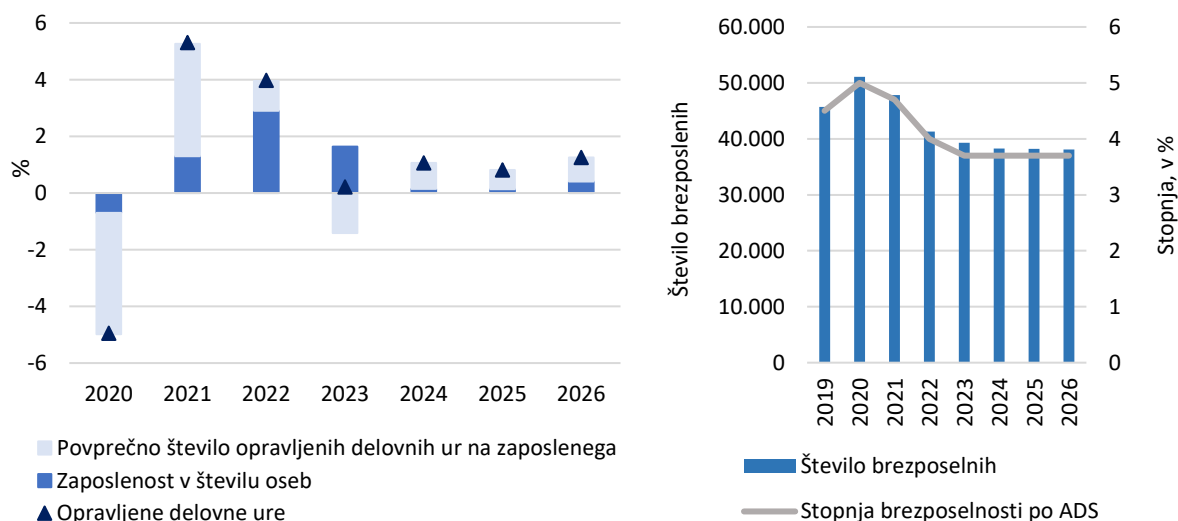
Slika 10: Rast BDP deflatorja, deflatorja uvoza in domače potrošnje (indeks) – levo ter rast BDP deflatorja (%) in njegovih prispevkov (izraženih v realnem BDP, v o. t.) – desno

Vir: UMAR PN 2025; izračuni MF.

Po 1,6-odstotni rasti števila zaposlenih v letu 2023 je ta v letu 2024 stagnirala (0,1 %), medtem ko se je rast števila opravljenih delovnih ur ob 0,9-odstotnem povečanju opravljenih delovnih ur na zaposlenega lani pospešila na 1,1 % (z 0,2 % v letu 2023) – Slika 11 – levo. V skladu s PN 2025 se bo tudi v tem in prihodnjem letu povprečno število opravljenih delovnih ur na zaposlenega povečevalo hitreje od števila zaposlenih. Rast slednjih bo tudi letos stagnirala, v prihodnjem letu pa naj bi se okrepila na 0,4 %. UMAR pričakuje rast zaposlenosti pretežno na račun zaposlovanja tujih državljanov, pri čemer je v novembru 2024 njihov delež med vsemi delovno aktivnimi prebivalci dosegel 15,9 % (kar je za 1,2 o. t. več kot leto prej). Stopnja brezposelnosti po anketi o delovni sili (ADS) se bo ohranjala na ravni iz preteklih dveh let (3,7 %) tudi v tem in prihodnjem letu (Slika 11 – desno).

Slika 11: Rast opravljenih delovnih ur, števila zaposlenih in povprečnega števila opravljenih delovnih ur na zaposlenega – levo in število brezposelnih ter stopnja brezposelnosti – desno

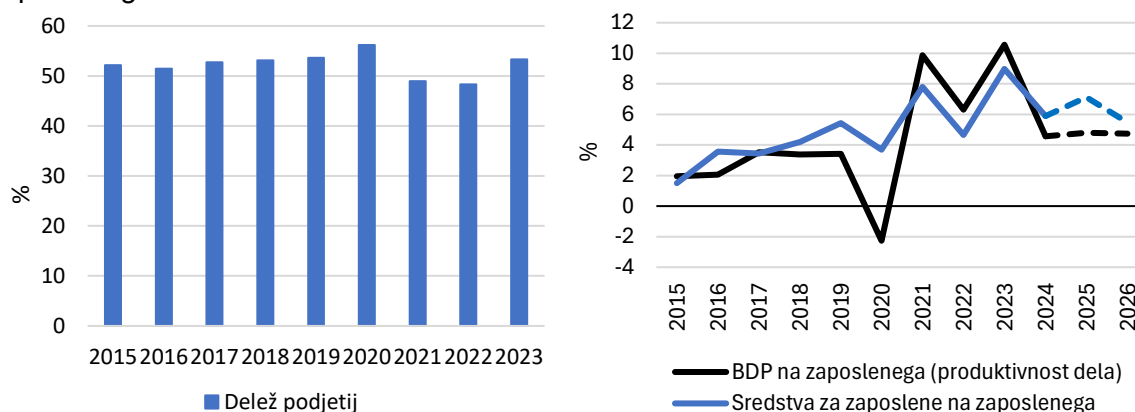

Vir: Eurostat; UMAR PN 2025; izračuni MF.

Nominalna rast skupne povprečne bruto plače se je v letu 2024 umirila ter znašala 6,2 % (9,7 % v letu 2023), realna rast plač pa se je zaradi nižje inflacije okrepila na 4,1 % (z 2,2 % v letu 2023). Tudi v tem in prihodnjem letu UMAR pričakuje razmeroma visoko realno rast plač (3,8 % v letu 2025 in 3,1 % v letu 2026), ki bo presegala stopnje pred desetletjem. Na višjo skupno rast plač bosta še naprej pomembno vplivalo pomanjkanje delovne sile in učinek plačne reforme v javnem sektorju. Po drugi strani bo težnja podjetij po ohranjanju

konkurenčnosti rast plač blažila. V obdobju 2015-2023 so se sicer z izjemo v letih 2021 in 2022 stroški dela povečevali hitreje od produktivnosti dela v več kot polovici slovenskih gospodarskih družb (Slika 12 – levo). Agregatno gledano je rast stroškov dela v tem obdobju presegala rast produktivnosti dela v povprečju za 0,5 o. t. na leto (Slika 12 – desno). Lani je bila ob visoki rasti sredstev na zaposlenega in zmerni rasti BDP na zaposlenega razlika 1,3 o. t. UMAR pričakuje, da se bodo tudi v tem in prihodnjem letu sredstva za zaposlene na zaposlenega povečevala hitreje od produktivnosti.

Slika 12: Delež podjetij z višjo rastjo stroškov plač na zaposlenega od rasti dodane vrednosti na zaposlenega – levo in nominalna⁸ rast sredstev za zaposlene na zaposlenega in BDP na zaposlenega – desno

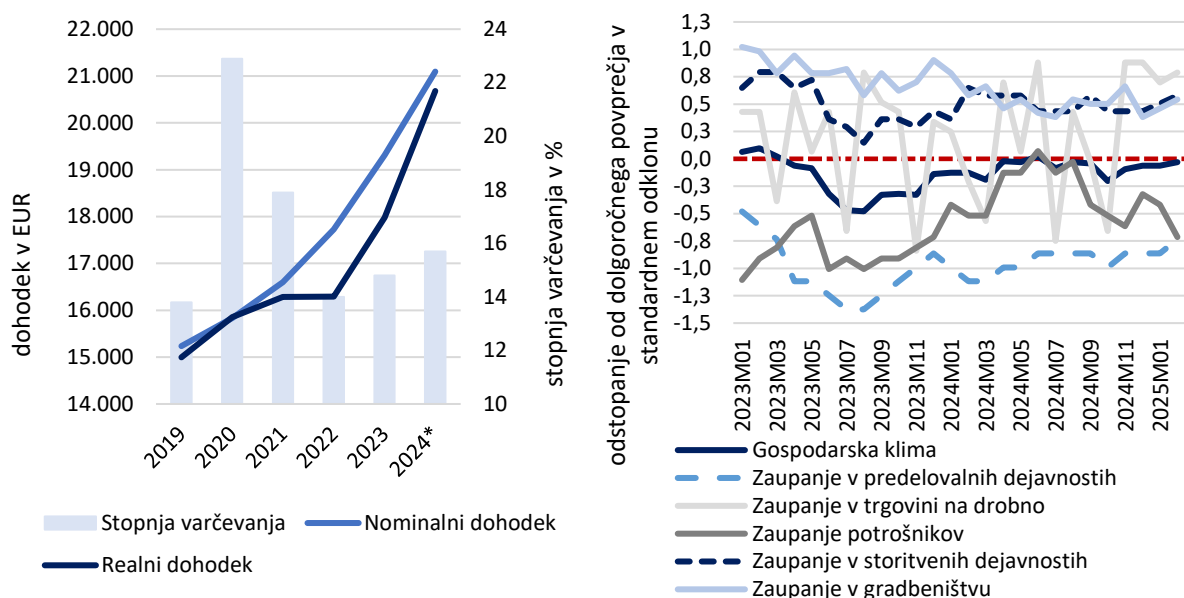
Vir: SURS; UMAR PN 2025; AJ PES; izračuni MF.

Po navedbah Banke Slovenije⁹ so v preteklih dveh letih nefinančne družbe nadaljevale z izboljševanjem kazalnikov zadolženosti. V prvem polletju 2024 se je kazalnik dolžniških obveznosti znižal na 78,2 % z 80,5 % ob koncu leta 2023, finančni vzvod pa na 75,2 %, z 82,3 %. To je slovenske nefinančne družbe še naprej uvrščalo med najmanj zadolžene v evroobmočju. Tudi finančni položaj gospodinjstev ostaja ugoden. Tako nominalni kot realni povprečni ekvivalentni dohodek na člana gospodinjstva sta v letu 2024 nadaljevala z robustno rastjo, ob čemer je slednji zabeležil za 5,8 o. t. višjo stopnjo rasti (Slika 13 – levo). V Sloveniji se sicer ohranja visoka nagnjenost gospodinjstev k varčevanju, ki je v letu 2023 za odstotno točko presegala raven iz leta 2019 (13,8 %) in se v prvem četrtletju leta 2024 povišala na 15,7 %. UMAR pričakuje, da se bo tudi v tem in prihodnjem letu nagnjenost gospodinjstev k varčevanju ohranjala na povišanih ravneh. Kazalnik zaupanja potrošnikov se je namreč v drugi polovici prejšnjega leta precej oddaljil od svojega dolgoročnega povprečja (Slika 13 – desno). V prvih dveh mesecih leta 2025 se je precej pod svojo dolgoročno vrednostjo ohranil tudi kazalnik zaupanja v predelovalnih dejavnostih, pričakovanja v storitvenih dejavnostih in v gradbeništvu pa so ostala višja.

⁸ Ker na razmerje med gibanjem plač in produktivnosti lahko vpliva uporaba različnih deflatorjev, primerjamo nominalne indikatorje.

⁹ Banka Slovenije (2024). Poročilo o finančni stabilnosti, Oktober 2024. Dostopno na: <https://www.bsi.si/sl/publikacije>.

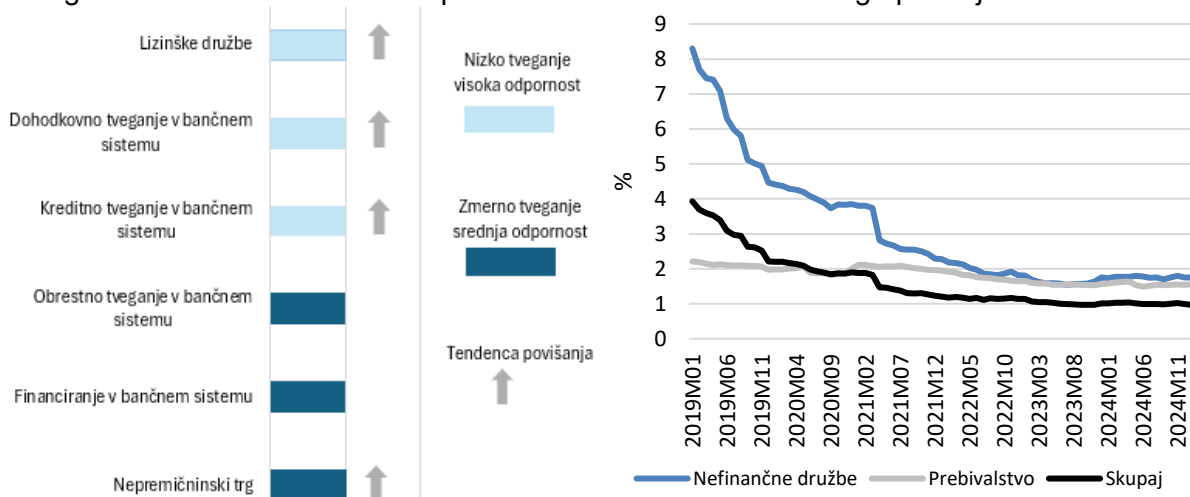
Slika 13: Nominalni in realni povprečni ekvivalentni dohodek na člana gospodinjstva¹⁰ in povprečna letna stopnja bruto varčevanja gospodinjstev – levo ter kazalniki zaupanja – desno

*Opomba: podatek za prvo četrtletje leta 2024.
Vir: SURS; izračuni MF.

Kot navaja Banka Slovenije,¹¹ ostaja odpornost slovenskega bančnega sistema z vidika solventnosti in dobičkonosnosti ter likvidnosti visoka. Banka Slovenije je oceno kreditnega tveganja v bankah že v drugem četrtletju lanskega leta znižala na najnižjo raven. Lani se je ohranila dobra kakovost kreditnega portfelja bank, skupni delež nedonosne izpostavljenosti (NPE) je ostal na ravni odstotka in bil v primerjavi z letom 2019 nižji za okoli 2,0 o. t. (Slika 14 – desno). Ocena dohodkovnega tveganja ostaja nizka, ocena za obrestno tveganje in tveganje, ki izhaja iz nepremičninskega trga pa ostaja ocenjena kot zmerna. Ob krepitvi negotovosti se sicer pričakuje povišanje večine tveganj za finančni sistem (Slika 14 – levo).

Slika 14: Prikaz tveganj za finančni sistem v zadnjem četrtletju leta 2024 – levo in delež NPE v segmentu nefinančnih družb in prebivalstva ter na ravni celotnega portfelja – desno

Vir: Banka Slovenije.

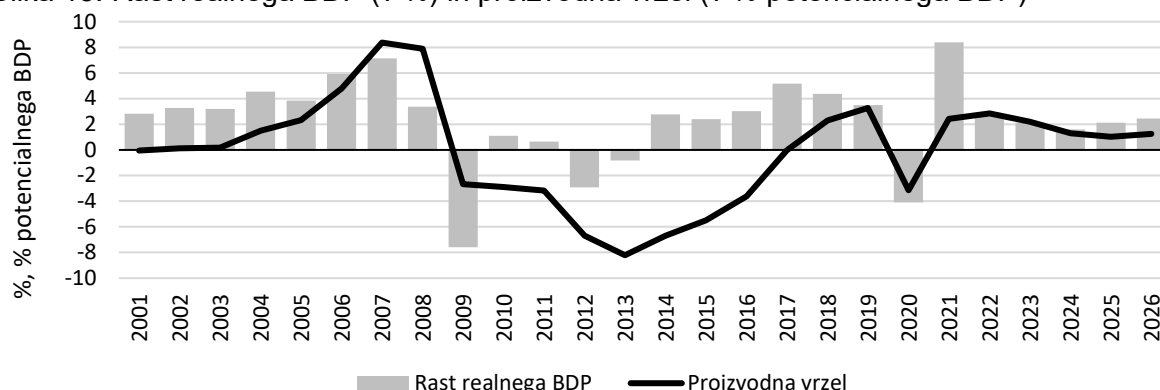
¹⁰ Povprečni ekvivalentni dohodek na člana gospodinjstva realno gledano je deflaciran s povprečno letno stopnjo CPI.

¹¹ Banka Slovenije, op.cit.

POLOŽAJ V CIKLU IN POTENCIALNA RAST

Po ocenah MF na podlagi PN 2025 je slovensko gospodarstvo doseglo ciklični vrh v letu 2022, ko je proizvodna vrzel dosegla 2,9 % potencialnega BDP (Slika 15). Po znižanju na 1,3 % v letu 2024 se bo proizvodna vrzel zaradi letošnje relativno nižje realne gospodarske rasti v primerjavi s potencialno rastjo predvidoma znižala na 1,0 %. Tako bo slovensko gospodarstvo v letošnjem in naslednjem letu v območju normalnega obdobja poslovnega cikla, ki ga Evropska komisija opredeljuje kot obdobje, v katerem je ocena proizvodne vrzeli med -1,5 in 1,5 % potencialnega BDP (Evropska komisija, 2019).¹²

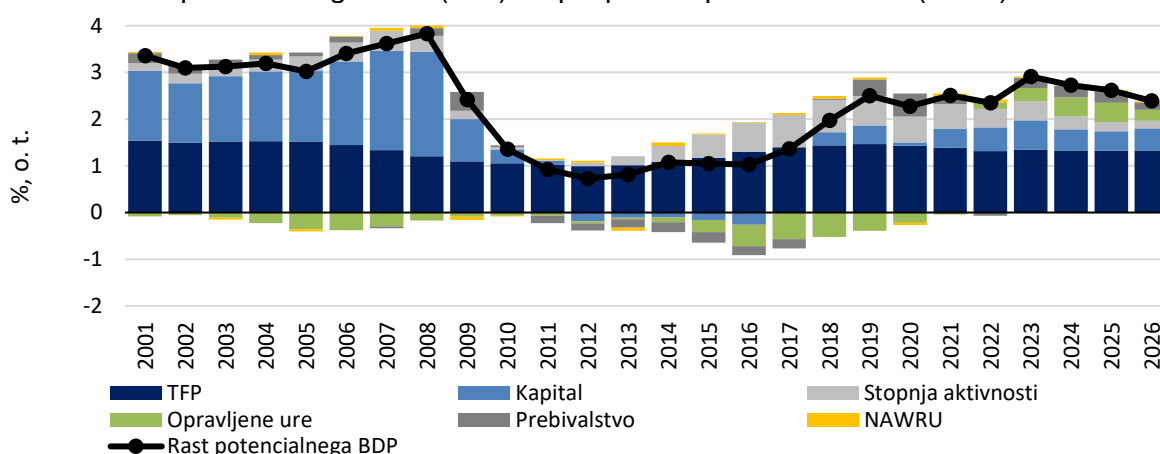
Slika 15: Rast realnega BDP (v %) in proizvodna vrzel (v % potencialnega BDP)

Vir: SURS; izračuni MF; UMAR PN 2025.

Rast potencialnega BDP (Slika 16) je v letu 2024 dosegla 2,5 %, v letu 2025 pa se bo predvidoma nekoliko znižala na 2,4 %. K rasti potencialnega BDP Slovenije bo še naprej največ prispeval tehnični napredek (1,4 o. t. v letu 2025, kar je tudi blizu dolgoročnega povprečja). Prispevek dela se bo v letu 2025 malenkost znižal, na 0,6 o. t. (z 0,7 o. t. v letu 2024) zaradi nižjega prispevka opravljenih delovnih ur in stopnje aktivnosti. Zaradi predvidene nižje rasti investicij bo prispevek kapitala v letu 2025 znašal 0,4 o. t. in bo nekoliko nižji kot v preteklih treh letih.¹³

Slika 16: Rast potencialnega BDP (v %) ter prispevki k potencialni rasti (v o. t.)

Vir: SURS; izračuni MF; UMAR PN 2025.

¹² Evropska komisija (2019). Vade Mecum on Stability and Growth Pact: 2019 Edition. Institutional Paper 101. April. European Commission. Dostopno na: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/economy-finance/ip101_en.pdf.

¹³ Povprečni prispevek kapitala v obdobju 2009-2019 je znašal 0,1 o. t., v obdobju pred finančno krizo (2000-2008) pa 1,7 o. t.

Glede ocen proizvodne vrzeli in potencialnega BDP, še posebej tistih na koncu vzorca oziroma v tekočem letu, obdaja precejšnja negotovost, kar je med drugim posledica njihove občutljivosti na revizije makroekonomskih podatkov in spremembe v napovedih. To se kaže tudi v precejšnji spremenljivosti ocen, pripravljenih na podlagi različnih napovedi gospodarskih gibanj Evropske komisije (Tabela 2).

Tabela 2: Ocene potencialnih rasti (v %) za Slovenijo (levo) in evroobmočje 19 (desno) v skladu z napovedmi Evropske komisije (od leta 2019 naprej)

	Slovenija						evroobmočje					
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2019	2020	2021	2022	2023	2024
SF19	3,0	3,4	3,6	3,5	3,5	3,3	1,3	1,4	1,3	1,1	1,1	1,0
AF19	2,5	2,9	3,1	3,3	3,3	3,3	1,3	1,4	1,4	1,2	1,1	1,1
SF20	2,4	1,6	2,6	2,8	2,8	2,9	1,4	0,6	1,2	1,0	0,9	1,0
AF20	1,9	1,3	1,9	2,3	2,7	2,8	1,1	0,6	0,7	1,1	1,0	1,0
SF21	2,7	2,4	2,9	3,3	3,2	3,1	1,1	0,8	1,0	1,4	1,3	1,3
AF21	2,6	2,0	2,6	3,0	3,3	3,2	1,2	1,0	1,3	1,6	1,7	1,5
SF22	2,7	2,4	2,7	3,1	3,3	3,0	1,2	0,9	1,1	1,3	1,4	1,3
AF22	2,7	2,4	2,7	3,2	2,9	3,0	1,1	0,8	0,9	1,2	1,1	1,3
SF23	2,6	2,3	2,6	3,1	3,0	3,1	1,2	0,9	1,1	1,3	1,3	1,4
AF23	2,4	2,2	2,4	2,5	2,9	2,9	1,2	0,9	1,0	1,3	1,4	1,3
SF24	2,5	2,2	2,4	2,4	3,0	2,9	1,2	0,9	0,9	1,3	1,4	1,2
AF24	2,5	2,3	2,5	2,4	2,6	2,5	1,3	1,0	1,0	1,3	1,4	1,3
Standardni odklon	0,2	0,5	0,4	0,4	0,3	0,2	0,1	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2
Razlika med tekočo jesensko napovedjo in zadnjo oceno (AF24), v o. t.	0,0	1,0	-0,1	-0,8	-0,3		-0,1	0,4	-0,3	0,1	0,0	

Opomba: SF – pomladanska napoved, AF – jesenska napoved. V modrem je označena ocena rasti potencialnega BDP za tekoče leto.

Vir: Evropska komisija.

4 PRORAČUNSKE PROJEKCIJE

Primanjkljaj sektorja država je v letu 2024 znašal 0,9 % BDP, kar je 1,7 o. t. BDP nižje kakor leta 2023 (2,6 % BDP). MF ocenjuje, da bo primanjkljaj letos znašal 1,9 % BDP (upoštevajoč vpliv obnove po poplavih in odhodkov za obrambo). Fiskalna politika bo v letu 2025 skladna s SFSN in usmerjena v postopno konsolidacijo ob hkratnem zagotavljanju visokih ravni investicij sektorja država.

PRIHODKI SEKTORJA DRŽAVA

Ugodne razmere na trgu dela in rast zasebne potrošnje se bodo še naprej odražale v rasti prihodkov sektorja država v letu 2025, k rasti pa bodo pripomogli tudi diskrecijski ukrepi na strani prihodkov (Tabela 3). Prihodki sektorja država so v letu 2024 znašali 30,7 milijarde evrov, kar je za 9,3 % ali okoli 2,6 milijarde evrov več kot v letu 2023. Rast prihodkov se bo v letu 2025 umirila na 5,7 %. K rasti bodo v tem letu največ prispevali višji prihodki od davkov, kar je med drugim posledica Zakona o obnovi, razvoju in zagotavljanju finančnih sredstev – ZORZFS ter tudi višjih predvidenih dobičkov gospodarskih družb, ugodna gibanja socialnih prispevkov in tudi predvideni višji priliv iz EU.

V letu 2024 so imeli na strani davčnih prihodkov največji prispevek k rasti višji prihodki od davkov na dohodke in premoženje, ki so se povečali za 12,6 % ali okoli 636 milijonov evrov. Prihodki od dohodnine so se povečali za 325 milijonov evrov ali 10,1 %, prihodki iz davka na dohodke pravnih oseb so bili višji za 294 milijonov evrov ali 19,5 %, predvsem na račun višje davčne stopnje. Rast prihodkov od davkov na proizvodnjo in uvoz je bila 5 odstotna, kar je 409 milijonov evrov. K tej rasti so največ prispevali višji prihodki od davka na dodano vrednost (za 188 milijonov evrov ali 3,7 %). Prihodki iz trošarin so se v letu 2024 zvišali za okoli 73 milijonov evrov ali 4,4 %. Prihodki od drugih davkov na proizvodnjo so bili višji za dobrih 57 milijonov evrov ali 7,4 %. Prihodki iz davkov na kapital so se v letu 2024 povečali za dobrih 400 % kar je posledica prihodkov od davka na bilančno vsoto bank, ki bo prvič obračunan v letu 2025 za leto 2024 in je še vedno ocenjen na dobrih 90 milijonov evrov. Prihodki iz naslova socialnih prispevkov so bili v letu 2024 višji za skoraj 1,4 milijarde evrov ali 13,7 %, kar je predvsem posledica uvedbe obveznega zdravstvenega prispevka s 1. januarjem 2024. Med preostalimi prihodkovnimi kategorijami so v letu 2024 opazno rasli prihodki od lastnine, predvsem na račun razdeljenih dobičkov gospodarskih družb in vplačil dobička Slovenskega državnega holdinga v proračun. Prihodki iz drugih kapitalskih transferjev so bili skupno nižji za 326 milijonov evrov ali 52 %, predvsem kot posledica visoke osnove v letu 2023 zaradi zaključka finančne perspektive 2014–2020.

V letu 2025 bodo prihodki od dohodnine višji za 177 milijonov evrov ali 5 %, prihodki od davka na dohodke pravnih oseb pa za 89 milijonov evrov ali 4,8 %. Prihodki od davkov na proizvodnjo in uvoz bodo višji za 414 milijonov evrov ali 4,8 %, od tega rast prihodkov od davka na dodano vrednost 4,7 % ali 249 milijonov evrov. Prihodki od trošarin se bodo povišali za 1,6 % ali 27 milijonov evrov. Rast prihodkov od socialnih prispevkov bo znašala 917 milijonov evrov ali 7,9 %, kar bo še vedno posledica visoke zaposlenosti, in uvedbe prispevka za dolgotrajno oskrbo s 1. julijem 2025, ki bo prihodke od socialnih prispevkov povečal za ocenjenih 250 milijonov evrov. Med ostalimi prihodkovnimi kategorijami se bodo v letu 2025 opazno povečali prihodki od kapitalskih transferjev, in sicer za skoraj 600 milijonov evrov ali 200 %. Rast bo povezana predvsem z višjimi prihodki iz naslova sredstev EU iz perspektive 2021–2027 ter prihodki iz sklada za okrevanje in odpornost. Skupni prihodki od lastnine se bodo v letu 2025 znižali za dobrih 38 milijonov evrov ali 3,6 %, na račun nižjih prihodkov od obresti, medtem ko se, v skladu z napovedjo Slovenskega državnega holdinga, pričakujejo višji prihodki od dobičkov gospodarskih družb v lasti države.

Tabela 3: Prihodki sektorja država¹⁴

			2023	2023	2024	2025
	Prihodki	ESA koda	Mrd. EUR	% BDP	% BDP	% BDP
1	Davki na proizvodnjo in uvoz	D.2	8,3	12,9	12,9	12,9
2	Tekoči davki	D.5	5,0	7,9	8,5	8,5
3	Prispevki za socialno varnost	D.61	10,2	15,9	17,3	17,8
4	Drugi tekoči davki	(P.11+P.12+P.131) + D.39 + D.4 + D.7	4,0	6,2	6,5	5,6
5	Davki na kapital	D.91	0,0	0,0	0,2	0,2
6	Drugi kapitalski prihodki	D.92+D.99	0,6	1,0	0,4	1,3
7	Skupni prihodki (= 1+2+3+4+5+6)	TR	28,1	43,9	45,8	46,2
8	Od tega: prerazporeditve EU (prehodno nezaračunani prihodki, ne denarna sredstva)	D.7EU+D.9EU	0,8	1,3	0,9	1,5
9	Skupni prihodki, razen prerazporeditev EU (= 7-8)		27,2	42,6	44,9	44,7
10	p.m. Ukrepi na strani prihodkov (prirastki, brez ukrepov, ki jih financira EU)		0,1	0,2	1,0	0,3
11	p.m. Enkratni prihodki, vključeni v projekcije (ravni, brez ukrepov, ki jih financira EU)					

Vir: SURS (22. 4. 2025); MF.

DISKRECIJSKI UKREPI NA STRANI PRIHODKOV

Diskrecijski ukrepi na strani prihodkov za leta 2023, 2024 in 2025 so na področju zagotavljanja sredstev za obnovo po poplavih, davčnih sprememb in spremembe zakonodaje.

Zaradi sanacije po poplavih je vlada v Zakonu o obnovi, razvoju in zagotavljanju finančnih sredstev (Uradni list RS, št. 131/23) sprejela vrsto ukrepov:

- začasno zvišanje davka od dohodkov pravnih oseb za tri odstotne točke z 19 na 22 odstotkov (za leta od 2024 do vključno 2028; učinek zvišanja davčne stopnje za leto 2024 se bo poznal že v akontacijah davka med letom 2024, v letu 2025 pa bodo po potrebi izvedeni poračuni);
- začasni davek na bilančno vsoto bank in hranilnic (uveden za koledarska leta od 2024 do vključno 2028 – ti prihodki bodo prvič nakazani v državni proračun leta 2025 za koledarsko leto 2024);
- začasna uporaba čistega in bilančnega dobička Slovenskega državnega holdinga.

Za obnovo po avgustovskih poplavih je Slovenija iz solidarnostnega sklada EU leta 2023 prejela 100 milijonov evrov in preostalih 328 v letu 2024, pri čemer bo do končne porabe prišlo leta 2025.

Za leto 2024 je bil sprejet ukrep ne uskladitve dohodninske lestvice in olajšav, kar je pozitivno vplivalo na javne finance, v letu 2025 pa je bila uvedena 100-odstotna indeksacija z rastjo plač.

S sprejetim Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o trošarinah (Uradni list RS, št. 38/24) se zaradi dviga trošarin za tobak v letu 2024 ocenjuje dodaten priliv 20 milijonov evrov. V novem paketu davčnih sprememb, ki jih je sprejela vlada avgusta 2024, se je na področju davka na dodano vrednost zvišala stopnja (z 9,5 na 22 %) obdavčitve pijač z dodanim

¹⁴ Priročnik za pripravo projekcij prihodkov sektorja država (2019) opisuje postopke in metode, ki jih MF uporablja pri proračunskem načrtovanju. Dostopno na: <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MF/ekonomska-in-fiskalna-politika/Blagajne-JF/Prirocnik-za-napovedovanje-prihodkov-2019.pdf>.

sladkorjem in energijskih pijač. Zaradi tega ukrepa ocenjujemo dodatnih 20 milijonov evrov prihodkov na letni ravni.

V drugi polovici leta 2025 je uveden prispevek za dolgotrajno oskrbo, ki bo zagotavljal vire za dolgotrajno oskrbo. V letu 2025 bo po oceni znašal priliv 250 milijonov evrov, v naslednjih letih se bodo prilivi iz tega naslova povečali, saj bodo veljali celo leto. Zaradi uvedbe prispevka se ocenjuje izpad prihodkov od dohodnine v višini 30 milijonov evrov v 2025.

V letu 2023 je sprememba Zakona o dohodnini (Uradni list RS, št. 158/22) pripomogla h krepitvi in izboljšanju javnofinančne slike in odpravljanju finančnih posledic prejšnjih sprememb zakona o dohodnini na javnofinančne prihodke (postopen dvig splošne olajšave), zaradi česar je bil v letu 2024 odpravljen negativen finančni učinek. V letu 2022 je vlada sprejela tudi številne ukrepe za blaženje posledic druginje na strani prihodkov, ki pa so se v letu 2023 in 2024 postopoma odpravili zaradi splošnega umirjanja inflacijskih pritiskov.

Višina okoljske dajatve za onesnaževanje zraka z emisijo ogljikovega dioksida se je v septembru 2024 povečala s 17,3 evra na 30,85 evra, kar je v letu 2024 povečalo prihodke za 30 milijonov evrov, v letu 2025 pa se ocenjuje dodaten priliv okoli 110 milijonov evrov.

V Tabeli 4 je prikazan učinek diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov za leta 2023, 2024 in 2025. Skupen učinek naštetih diskrecijskih ukrepov je ocenjen na 1,0 % BDP v letu 2024 in na 0,3 % BDP v letu 2025.

Tabela 4: Ocenjeni učinek diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov¹⁵

	Naslov/opis ukrepa	Enkratni	Odhodki / prihodki		2023	2024	2025
				ESA koda	% BDP	% BDP	% BDP
1	Sprejeta novela ZDoh-2AA, ki odpravlja finančne posledice zaradi zviševanja splošne olajšave v letih 2023, 2024 in 2025.	Ne	Prihodki	D.51	0,2	0,1	0,0
2	Postopna odprava ukrepov za blaženje draginje (znižanj trošarin energijskim produktom: goriva, kurilno olje, zemeljski plin, znižanje davka na dodano vrednost za določene energente z 22 na 9,5 %, znižanje dajatev zaradi CO ₂).	Ne	Prihodki	D.21	0,1	0,2	0,0
3	Dvig davka na dohodek pravnih oseb za 3 o. t. (64. člen ZORZFS) za obdobje 2024–2028 (namenski prihodek sklada za obnovo).	Ne	Prihodki	D.51		0,3	0,0
4	Davek na bilančno vsoto bank in hranilnic (78. člen ZORZFS) za obdobje 2024–2028 (namenski prihodek sklada za obnovo).	Ne	Prihodki	D.91		0,1	0,0
5	Ne usklajevanje dohodninske lestvice in olajšav v letu 2024 (77. člen ZIPRS2425) in indeksacija v letu 2025.	Ne	Prihodki	D.51		0,2	-0,2
6	Dvig cene za enoto obremenitve okolja z emisijo ogljikovega dioksida s sedanjih 17,3 na 30,85 evra (2328. Sklep o višini okoljske dajatve za onesnaževanje zraka z emisijo ogljikovega dioksida).	Ne	Prihodki	D.29		0,0	0,1
7	Prispevek za dolgotrajno oskrbo.	Ne	Prihodki	D.61		0,4	0,5
Z	SKUPAJ				0,2	1,0*	0,3

*Opomba: Učinek prenosa dopolnilnega v obvezno zdravstveno zavarovanje je na skupne prihodke sektorja država nevtralen.

Vir: izračuni MF skladno s klasifikacijo diskrecijskih ukrepov v Evropska komisija (2015). Report on public finances in EMU - 2015. Institutional Paper 014. in v Evropska komisija (2016). Report on public finances in EMU - 2016. Institutional Paper 045.

¹⁵ Ocene vpliva sprememb na področju dohodninske zakonodaje so pripravljene na podlagi mikrosimulacijskega modela ob upoštevanju vseh zavezancev za dohodnino v posameznem letu, kar omogoča upoštevanje vseh osebnih olajšav in drugih ugodnosti, ki jih imajo zavezanci. Za ocenjevanje učinkov na področju preostalih sprememb davčne zakonodaje se uporabljajo modeli, ki prav tako slonijo na individualnih podatkih, ob tem Finančna uprava ustrezno prilagodi prejete podatke upoštevajoč posamezne makroekonomske kazalnike.

ODHODKI SEKTORJA DRŽAVA

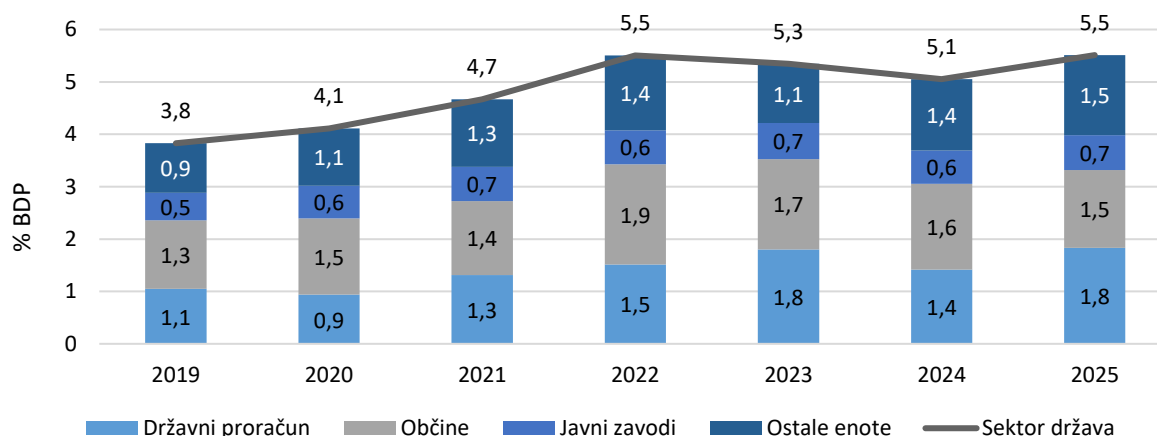
Odhodki sektorja država so v letu 2024 znašali 31,3 milijarde evrov, kar je 5,3 % več kot v letu 2023. V letu 2025 se bodo odhodki povečali za 7,8 %.

Investicije

V letu 2024 so se odhodki za investicije ohranili na visoki ravni, predvsem zaradi investicij v obnovo in razvoj po poplavih, prometno infrastrukturo, okolje, zdravstvo in varnost. Bruto investicije v osnovna sredstva sektorja država so v letu 2024 znašale 5,1 % BDP (Slika 17) in so bile nižje od predvidenih v SFSN predvsem zaradi zahtevne obnove po poplavih.

V letu 2025 se bo investicijska aktivnost države okrepila na raven 5,5 % BDP, kar bo predvsem izhajalo iz nadaljnje rasti investicij v zeleni prehod (predvsem v železniško infrastrukturo) ter obrambo in zaščito. Tudi v prihodnje bo dobra tretjina investicijskih odhodkov namenjena rekonstrukciji ter adaptaciji železniške in cestne infrastrukture. V skladu z Resolucijo o splošnem dolgoročnem programu razvoja in opremljanja slovenske vojske do leta 2040 ter Zakonom o zagotavljanju sredstev za investicije v Slovenski vojski v letih 2021 do 2026 bodo v letu 2025 na visoki ravni ostale tudi investicije v obrambo in zaščito, ki bodo usmerjene v področje bojne zmogljivosti in njeno podporo, logistiko, vojaško infrastrukturo ter v zmogljivosti za poveljevanje in kontrolo. Zaradi obnove po poplavih bodo znatna sredstva namenjena tudi okoljskim investicijam, kjer je največ sredstev predvidenih za trajnostno rabo voda in upravljanje z vodami ter za ravnanje z odpadki. Na področju zdravstva se bodo investicije zagotavljale v skladu z Resolucijo o nacionalnem planu zdravstvenega varstva 2016–2025 »Skupaj za družbo zdravja« ter Zakonom o zagotavljanju finančnih sredstev za investicije v slovensko zdravstvo v letih od 2021 do 2031, pri čemer bo večina investicij namenjena javnim zdravstvenim zavodom, ki delujejo na sekundarni in terciarni ravni z namenom zagotavljanja ustreznih prostorov in opreme v okviru javne zdravstvene mreže.

Slika 17: Bruto investicije v osnovna sredstva sektorja država, po podsektorjih

Vir: SURS; MF.

Sredstva za zaposlene

Sredstva za zaposlene so se v letu 2024 povišala za 6,2 %, tudi kot posledica uskladitve plač javnih uslužbencev v juniju 2024 z 80 % inflacije preteklega leta. V letu 2025 je ocenjena rast sredstev za zaposlene za 8,2 %, kar bo še najbolj posledica uveljavitve reforme plačnega sistema v javnem sektorju, ki je začela veljati z januarjem leta 2025 in se bo v celoti uveljavila v obdobju štirih let. Ob tem je pri načrtovanju sredstev za zaposlene upoštevana dejanska postopna uvedba novega sistema s približno 350 milijoni evrov nominalnega učinka. Sicer je

učinek reforme že vključen v makroekonomsko napoved in s tem upoštevan pri napovedi odhodkov.

Subvencije

Odhodki za subvencije so se po visokih ravneh iz časa epidemije covida-19, energetske krize in druginje v letu 2024 zmanjšali za okoli 38 %. Znižanje je posledica znatnega znižanja sredstev za ukrepe proti druginji. V letu 2025 se bodo odhodki za subvencije povečali za 12,7 %. Največji delež k odhodkom za subvencije bodo v letu 2025 prispevale subvencije s področja zelenega prehoda (Borzen).

Socialna nadomestila

Odhodki za socialna nadomestila so se v letu 2024 povečali za 11 %; med njimi transferji v naravi za dobrih 34 % (504 milijonov evrov) in v denarju za 7,5 % (725 milijonov evrov). Nazadnje navedeno je izhajalo predvsem iz 8,8-odstotne uskladitve pokojnin, ki je bila najvišja po letu 1992 in je prispevala k realizirani 11-odstotni rasti bruto pokojnin. Na rast je vplivala tudi ureditev instituta zagotovljene vdovske pokojnine z zakonsko spremembo ZPIZ-2N, ki je začela veljati 1. januarja 2024. Na porast transferov v naravi pa je deloma vplivala tudi sprememba zakonodaje ZZVZZ-T, ki je prav tako s 1. januarjem 2024 spremenila prostovoljno zdravstveno zavarovanje v obvezno (OZP). Zaradi zagotavljanja 100 % kritja pravic v breme OZZ, katerega nosilec in izvajalec je ZZZS, je bila realizirana višja rast odhodkov za zdravstvene storitve koncesionarjem in za zdravila lekarnam.

V letu 2025 se načrtuje 6,6-odstotna rast socialnih nadomestil, ki na podlagi uskladitve pokojnin (4,5 %) in rasti uživalcev (1,6 %) vključuje 7,4-odstotno rast bruto pokojnin; prav tako pa tudi načrtovane učinke zakonske uskladitve transferjev gospodinjstvom z inflacijo ob upoštevanju razmer na trgu dela.

Rast socialnih transferjev v naravi se bo nadaljevala tudi v letu 2025; dosegala bo 8,1 % ali 162 milijonov evrov in bo predvsem izhajala iz višjih odhodkov za zdravila in tekočih plačil drugim izvajalcem javnih služb. Odhodki za zdravila med drugim naraščajo tudi zaradi porasta porabe in uvajanja novih dražjih zdravil. Manj pa bo k rasti kategorije socialnih transferjev v naravi v letu 2025 prispevalo izvajanje zakona ZDOsk-1 na račun dodatnih dodeljenih sredstev javnim zavodom zaradi postopnega uveljavljanja dodatnih storitev dolgotrajne oskrbe, pri čemer bodo na realiziran obseg storitev oziroma odhodkov vplivali tudi izzivi, povezani s pomanjkanjem kadra.

Kljub interventnemu zakonu¹⁶ je k rasti socialnih nadomestil v letu 2024 prispevala tudi 5-odstotna rast nadomestil plač za čas odsotnosti z dela (bolezni). V letu 2025 pa se ocenjuje za več kot 1 o. t. nižja rast bolezni, predvsem zaradi načrtovanih nadaljnjih ukrepov na področju ureditve absentizma – in sicer s prenovljenim ZZVZZ in posodobitvijo Pravilnika o preventivnih zdravstvenih pregledih delavcev, ki bo uredil dodatni namenski zdravstveni pregled za delavce, ki so na bolniškem dopustu, z namenom olajšane vrnitve na delo in delodajalčeve prilagoditve delovnega mesta za takega delavca.¹⁷

¹⁶ Natančneje Zakon o interventnih ukrepih na področju zdravstva, dela in sociale ter z zdravstvom povezanih vsebin (ZIUZDS; Uradni list RS, št. 136/2023 z dne 30. 12. 2023). Zakon je med drugim uvedel določene ukrepe za zmanjšanje posledic absentizma, kar deloma vpliva na zagotavljanje stabilnosti delovanja zdravstvene blagajne. Med ukrepi zakon uvaja prejemanje nadomestil za čas odsotnosti v breme OZZ po 30 dneh (prej 20 dni) in uvedbo najvišjega nadomestila v višini dvainpolkratnika povprečne mesečne bruto plače.

¹⁷ Povzeto iz Akcijskega načrta Ministrstva za zdravje za implementacijo Strategije razvoja zdravstvene dejavnosti na primarni ravni zdravstvenega varstva do leta 2031 za leti 2025 in 2026.

Obresti

Odhodki za obresti so se v letu 2024 povečali za 9,9 % na 872 milijonov evrov predvsem kot posledica novega zadolževanja. V letu 2025 se pričakuje povišanje za 0,8 % na 879 milijonov evrov.

Tabela 5: Odhodki sektorja država

	Odhodki	ESA koda	2023 Mrd. EUR	2023 % BDP	2024 % BDP	2025 % BDP
12	Sredstva za zaposlene	D.1	7,2	11,2	11,4	11,7
13	Vmesna potrošnja	P.2	4,2	6,5	6,7	6,8
14	Odhodki za obresti	D.41	0,8	1,2	1,3	1,3
15	Socialni prejemki razen socialnih transferjev v naravi	D.62	9,7	15,2	15,6	15,8
16	Socialni transferji v naravi prek tržnih proizvajalcev	D.632	1,5	2,3	3,0	3,1
17	Subvencije	D.3	1,2	1,9	1,1	1,2
18	Drugi tekoči odhodki	D.29+(D.4-D.41)+ D.5+D.7+D.8	1,3	2,1	2,0	2,0
19	Bruto investicije v osnovna sredstva	P.51	3,4	5,3	5,1	5,5
20	<i>Od tega: nacionalno financirane javne naložbe</i>		2,9	4,5	4,7	4,6
21	Kapitalski transferji	D.9	0,4	0,6	0,7	0,7
22	Druge naložbe v osnovna sredstva	P.52+P.53+NP	0,1	0,1	0,1	0,0
23	Skupni odhodki (=12+13+14+15+16+17+18+19+21+22)	TE	29,7	46,5	46,8	48,1
24	Od tega: odhodki, ki se financirajo s prerazporeditvami EU (= 8)	D.7EU + D.9EU	0,8	1,3	0,9	1,5
25	Nacionalno financirani odhodki (23-24)		28,9	45,2	45,9	46,6
26	p.m. Nacionalno sofinanciranje programov, ki jih financira Unija		0,2	0,3	0,2	0,3
27	p.m. Ciklična komponenta denarnih nadomestil za brezposelnost		-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
28	p.m. Enkratni odhodki , vključeni v projekcije (ravni, brez ukrepov, ki jih financira EU)		0,3	0,5	0,3	0,6
29	Nacionalno financirani očiščeni primarni odhodki (z ukrepi na strani prihodkov) (=25-26-27-28-14)		27,7	43,3	44,2	44,6

Vir: SURS (22. 4. 2025); MF.

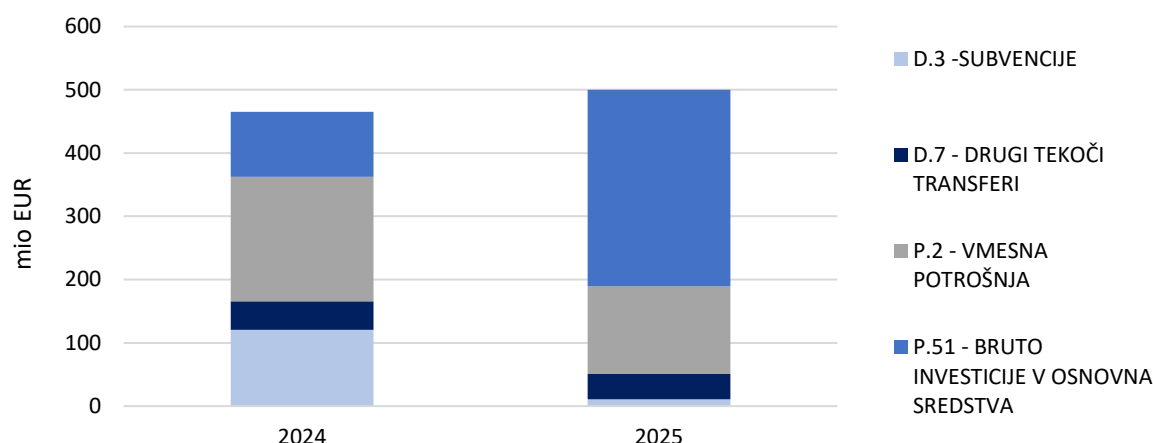
ENKRATNI ODHODKI

Za obnovo po poplavih je bilo v obdobju od septembra 2023 do konca marca 2025 iz državnega proračuna izplačanih skupno 1,1 milijarde evrov oziroma okoli 1,6 % BDP. V septembru 2024 so bili sprejeti dodatni ukrepi v skladu s spremembo Zakona o obnovi, razvoju in zagotavljanju finančnih sredstev. Med njimi sta bila med drugimi podaljševanje poroštvene sheme in ročnost kreditov. Do konca leta 2024 je bilo izvedenih 80 % izplačil vseh prejetih vlog oškodovancev za škode v gospodarstvu. Največji del investicijskih odhodkov v letu 2025 bo predvidoma na področju vodne infrastrukture. Izvajajo se sanacijska dela na državni cestni in železniški infrastrukturi. Izvedba približno polovice projektov je načrtovana do konca leta 2026. V zaključevanju so tudi izplačila odškodnin za stanovanjske objekte.

Za te namene je bil v letu 2024 ustanovljen proračunski sklad za obnovo Slovenije (sklad SOS). Do konca leta 2024 je v skladu SOS zbranih in izločenih 531,6 milijona evrov (denarna sredstva). V letu 2025 se je začela poraba sredstev Sklada za obnovo (SOS). Zdajšnji saldo sklada je 518,8 milijona evrov (stanje 31. marca 2025).

Vrednost enkratnih odhodkovnih ukrepov se po obračunskem toku ocenjuje na 0,7 % BDP v letu 2024. V letu 2025 se ocenjuje poraba sredstev v višini 500 milijonov evrov (Slika 18) oziroma 0,7 % BDP.

Slika 18: Obseg sredstev za obnovo po poplavih po kategorijah ESA

Vir: MF.

NEGOTOVOSTI IN TVEGANJA ZA FISKALNO NAPOVED

Uresničitev UMAR PN 2025 spremljajo znatna, večinoma negativna tveganja, ki so večja kot jeseni 2024. Navezujejo se predvsem na poslabšanje razmer v mednarodnem okolju, kot posledica stopnjevanja protekcionističnih ukrepov ZDA in povračilnih ukrepov prizadetih držav, ki bi lahko ohromila postopno okrevanje gospodarske rasti in umirjanje inflacije v trgovinskih partnericah Slovenije. Obsežna ostajajo tudi tveganja povezana z zaostrovanjem razmer na Bližnjem vzhodu in Ukrajini, ki bi lahko privedla do višjih cen energentov, hrane, prevoza ter motenj v dobavnih verigah. Negativna tveganja iz domačega okolja so manjša, povezana pa so predvsem z zmogljivostmi za izvedbo obsežnih investicijskih projektov in tudi z vplivi rasti stroškov dela na konkurenčnost. Prihodnja makroekonomska gibanja so tako predmet visoke stopnje negotovosti, ki tudi sama negativno vpliva na gospodarsko rast.

Tabela 6 prikazuje hipotetični vpliv za eno odstotno točko višje letne rasti indeksa cen življenjskih potrebščin (CPI) oziroma sredstev za zaposlene na odhodke za plače in pokojnine v tem in prihodnjem letu (v Tabeli 6 imenovanih t in t + 1)¹⁸. Ocene kažejo, da bi bili zaradi za eno odstotno točko hitrejšje letne nominalne rasti plač izdatki za plače v javnem sektorju v prihodnjem letu lahko višji za 0,16 % BDP, izdatki za pokojnine pa za 0,11 % BDP. V primeru spremembe načina uskladitve pokojnin na razmerje 20-odstotne rasti plač in 80-odstotne rasti CPI bi bil proračunski učinek znatno nižji (0,04 % BDP). Zaradi odstotno točko višje letne inflacije bi bili izdatki za pokojnine v letu t + 1 višji za 0,08 % BDP, pri čemer pa bi se proračunski učinek v primeru spremembe načina uskladitve povišal za skoraj dvakrat.

Tabela 6: Ocene občutljivosti odhodkov na hipotetično spremembo ekonomskega dejavnika

Hipotetična sprememba ekonomskega dejavnika	Odhodkovna kategorija	vpliv (v % BDP)	
		Leto t	Leto t+1
Nominalna rast plač (1 o. t. višja rast letno)	Plače	0,08	0,16
Nominalna rast plač (1 o. t. višja rast letno)	Pokojnine	0,06	0,11
Nominalna rast plač (1 o. t. višja rast letno)	Pokojnine (usklajevanje 20/80*)	0,02	0,04
CPI (1 o. t. višja rast letno)	Pokojnine	0,04	0,08
CPI (1 o. t. višja rast letno)	Pokojnine (usklajevanje 20/80*)	0,08	0,15

*Opomba: scenarij zajema hipotetično spremembo načina uskladitve pokojnin na razmerje 20-odstotne rasti plač in 80-odstotne rasti cen življenjskih potrebščin v letu t.

Vir: UMAR PN 2025; MF izračuni.

¹⁸ Analiza občutljivosti proračunskih odhodkov na povišanje inflacije oziroma sredstev za zaposlene je ilustrativne narave, zaradi česar je potrebna previdna interpretacija rezultatov. Ocenjeni proračunski vpliv predstavlja statični vpliv hipotetične spremembe rasti določenega ekonomskega dejavnika. Ocenjeni učinki so parcialne narave, saj ne zajemajo učinka interakcije predpostavljene spremembe ekonomskega dejavnika z drugimi dejavniki. Predstavljeni so torej rezultati analize tipa »kaj-če« in ne služijo kot napoved.

5 KLJUČNE REFORME IN PODROČJA UKREPANJA

Tabela 7: Napredek pri reformah in naložbah

	Mehanizem za okrevanje in odpornost (RRF) / Partnerski sporazum (PS)	Specifična priporočila za države (CSR)	Skupne prednostne naloge EU*	Status izvajanja
Pokojnine	RRF	CSR 2019 -2024	ii	V teku
Zdravstvo	RRF PS	CSR 2019/1, 2020/1, 2021/3, 2022/1, 2023/1,	ii	Izvedeno
Davčno področje		CSR 2022/1, 2023/1, 2024/1,	ii	Delno izvedeno
Javni sektor – plačni sistem	RRF		ii	Izvedeno
Produktivnost (RRI, izobraževanje, trg dela, migracije, kapitalski trgi, poslovno okolje)	RRF PS	CSR 2019/1, 2, 3 2020/1, 3 2023/3, 2024/3	ii	V teku
Zeleni prehod (energetika, okolje)	RRF	CSR 2019/3, 2020/3, 2021/3, 2022/1, 3, 2023/3,	i, iii	V teku
Digitalni prehod	RRF PS	CSR 2019/1, 2020/3, 2021/3, 2023/3	i	V teku
Stanovanjska politika	RRF	CSR 2023	ii	V teku
Javne finance		CSR 2024/1		Delno izvedeno

*Opomba: (i) pravičen zeleni in digitalni prehod, vključno z usklajenostjo z evropskimi podnebnimi pravili; (ii) socialna in gospodarska odpornost, vključno z evropskim stebrom socialnih pravic; (iii) energetska varnost ter (iv) po potrebi krepitev obrambnih zmogljivosti.

Ključne reforme za javnofinančno sliko Slovenije so pokojninska reforma, reforma plačnega sistema javnih uslužbencev in zdravstvena reforma. Pokojninska reforma in plačna reforma sta podrobneje opisani v okviru poglavja Pregled fiskalnih zavez.

Ukrepi na področju zdravstva

Strategija razvoja zdravstvene dejavnosti na primarni ravni do leta 2031 ostaja temeljni dokument, ki omogoča usklajen in celovit pristop vseh udeležencev pri razvoju zdravstvenega varstva na primarni ravni.

Konec leta 2024 je bil sprejet Zakon o dodatnih interventnih ukrepih za zagotovitev dostopnosti v zdravstvu. Uvedeni so bili dodatni ukrepi za izboljšanje dostopnosti do primarnega zdravstvenega varstva, med drugim z vzpostavitvijo dodatnih ambulant družinske medicine, kjer se lahko registrirajo osebe brez izbranega osebnega zdravnika. Zakon določa tudi spodbude za specializacijo iz družinske medicine. Nekateri ukrepi za izboljšanje dostopnosti iz interventnega zakona na področju zdravstvenega varstva (sprejetega leta 2023) so bili podaljšani s konca leta 2025 na leto 2026. To vključuje skupinsko rehabilitacijo za osebe z invalidnostjo, skupinske programe za obvladovanje zdravstvenih stanj otrok do 18. leta ter financiranje dodatnih specializacij iz klinične psihologije.

Zakon o zagotavljanju kakovosti v zdravstvu, sprejet decembra 2024, opredeljuje načela kakovosti v zdravstvu ter postavlja pogoje za vzpostavitev sistema zagotavljanja kakovosti v zdravstvenem sektorju. Poudarek je na nenehnem izboljševanju kakovosti in varnosti pacientov ter na odgovornostih izvajalcev zdravstvenih storitev, pacientov in drugih deležnikov. Med drugim zakon določa postopke za obravnavo različnih vrst incidentov ter preprečitev neželenih dogodkov. Ureja mehanizme poročanja, protokole obveščanja ter ukrepe, ki jih je treba sprejeti v primeru takšnih incidentov, hkrati pa vzpostavlja izboljšan sistem vodenja kakovosti. Poleg tega zakon uvaja javni register kazalnikov kakovosti, ki omogoča spremljanje rezultatov zdravljenja ter prepoznavanje tveganj in morebitnih odstopanj pri izvajanju zdravstvenih storitev. To bo prispevalo k učinkovitejšemu zaznavanju varnostnih incidentov, analizi njihovih vzrokov in izvajanju korektivnih ukrepov za preprečevanje prihodnjih napak.

Ukrepi, predlagani v spremembah Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, obravnavajo pomanjkljivosti na področju operativnega delovanja zdravstvene blagajne. Cilj je opredeliti zdravstveno blagajno kot »aktivnega kupca«, zagotoviti redno spremljanje stroškov, nadgraditi in posodobiti plačilne modele ter izboljšati upravljavsko strukturo. Izhodišča za pripravo sprememb Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju vključujejo med drugim izboljšave v pogajalskem procesu med ZZZS in deležniki, krepi se nadzor, vključno z nadzorom nad podvajanjem storitev in bolniškimi odsotnostmi, ukinja se pravica do povračila potnih stroškov, razen v nekaterih določenih primerih, ter prizadeva si za izvajanje idejne zasnove, da mora vsaka zavarovana oseba imeti plačnika zdravstvenega zavarovanja. Namen je z obstoječimi sredstvi izboljšati učinkovitost sistema ter odpraviti sistemske pomanjkljivosti na področju zavarovanih oseb.

V prvi polovici leta 2025 je predviden začetek veljavnosti Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o zdravstveni dejavnosti, ki je bil sprejet v Državnem zboru Republike Slovenije 2. aprila 2025. Zakon ureja stanje na področju zdravstva oziroma zdravstvene dejavnosti ter omogoča bolj dostopne in bolj kakovostne obravnave pacientov v zdravstvenem sistemu, hkrati pa skuša motivirati zdravstvene delavce k zaposlitvi v javnih zdravstvenih zavodih. Z novelo zakona se med drugim nadgrajujejo pogoji za izdajo soglasij za delo zunaj javnega zavoda. Uvaja se tudi merjenje dnevne delovne obremenitve zdravstvenih delavcev, kar bo podlaga za izdajanje soglasij za delo zunaj matičnega javnega zdravstvenega zavoda in sklepanje podjemnih pogodb. Novela jasno opredeljuje javno zdravstveno službo, njene izvajalce in javne zdravstvene zavode, ki izvajajo javno in tudi tržno zdravstveno dejavnost, ter določa, da se dobiček javnih zdravstvenih zavodov porabi za opravljanje in razvoj zdravstvene dejavnosti. Opredeljuje tržno zdravstveno dejavnost in pogoje zanjo, torej pogoje za opravljanje zdravstvene dejavnosti, za pridobitev dovoljenja za opravljanje zdravstvene

dejavnosti in podelitev koncesije v zdravstveni dejavnosti, vključno z natančnejšo zakonsko ureditvijo koncesij. Novela zakona ureja nepridobitnost javnih zdravstvenih zavodov in koncesionarjev. Podrobnejša navodila v zvezi z razmejitvijo vrst prihodkov in odhodkov po opravljenih storitvah v okviru javne zdravstvene službe in tržne dejavnosti, ki jo opravljajo javni zdravstveni zavodi in koncesionarji, določi minister, pristojen za zdravje. Novela zakona nadalje določa organiziranost in zagotavljanje neprekinjenega zdravstvenega varstva in vanj vključuje vse zdravstvene delavce, zaposlene v javni zdravstveni mreži (vključno s koncesionarji), ki opravljajo zdravstvene storitve na področju, ki spada v okvir dejavnosti neprekinjenega zdravstvenega varstva. Uvajajo se zdravstvene regije in predvideva se povezovanje javnih zavodov za opravljanje skupnih zadev in uresničevanje skupnih interesov oziroma za namen celostne zdravstvene obravnave in boljše dostopnosti do zdravstvenih storitev.

Na področju zdravstva si prizadeva za zmanjšanje administrativne obremenitve zdravstvenih delavcev, uvedbo stroškovne učinkovitosti ter izboljšanje kakovosti in učinkovitosti obravnave pacientov tudi v okviru novega Zakona o digitalizaciji v zdravstvu, ki je v pripravi.

Za zagotovitev potrebnega kadra v zdravstvu je v pripravi Strategija kadrov v zdravstvu, katere namen je zagotoviti trajnost in kakovosten zdravstveni sistem, ki temelji na ustrezno usposobljenem, motiviranem in številčno zadostnem osebju. Glavni cilj je optimizirati, razvijati in okrepiti zdravstveno delovno silo za obdobje 2025–2035. V pripravi je tudi predlog Zakona o priznavanju poklicnih kvalifikacij v zdravstvu. Predlog olajšuje, pospešuje in zagotavlja poenoten vstop tujih zdravstvenih delavcev v slovenski zdravstveni sistem, kar bo skrajšalo čas obravnave prošenj in zmanjšalo stroške za kandidate. Predlagano je, da bodo kandidati po priznanju poklicne kvalifikacije vezani na zaposlitev pri ponudniku, kar bo delodajalcem zagotovilo večjo stabilnost in manjše stroške. V letu 2024 so se začele razvijati specializacije v zdravstveni negi, ki bodo zagotovile bolj usposobljeno osebje ter razbremenile zdravnike. Pomen specializacij je v zagotavljanju bolj dostopne, kakovostne in celovite zdravstvene oskrbe, kar prispeva k izboljšanju zdravstvenih izidov in večji učinkovitosti zdravstvenega sistema. Za razvoj specializacij v zdravstveni negi je bil pripravljen Pravilnik o vrstah, vsebini, trajanju in poteku specializacij za izvajalce zdravstvene in babske nege, ki je zdaj v javni obravnavi. V letu 2024 je že bil sprejet Pravilnik o registru zdravstvenih delavcev in zdravstvenih sodelavcev v zdravstvenem sektorju. Pravilnik določa pogoje za vpis, izbris in postopek vpisa v Register zdravstvenih delavcev in zdravstvenih sodelavcev v zdravstvenem sektorju, kar bo izboljšalo organiziranost in evidentiranje zdravstvenih delavcev in zdravstvenih sodelavcev v Sloveniji. Spremembe uvajajo izboljšave v vodenju evidenc zdravstvenih delavcev.

Za izboljšanje javnega zdravja in ob prizadevanju za zmanjšanje stroška v zdravstvu smo zvišali stopnjo DDV za pijače z dodanim sladkorjem in energijske pijače. Cilj tega ukrepa ni le finančen, temveč pomeni pomemben korak k doseganju ciljev na področju javnega zdravja. Z višanjem davčne stopnje na te izdelke želimo spodbuditi potrošnike k izbiri bolj zdravih alternativ, hkrati pa zmanjšati obremenitev zdravstvenega sistema ter stroškov, povezanih z zdravljenjem bolezni, ki nastanejo zaradi čezmernega uživanja sladkornih in energijskih pijač.

Na področju dolgotrajne oskrbe je bila z letom 2024 uveljavljena prva pravica, tj. oskrbovalec družinskega člana. Od 1. julija 2025 naprej bodo uporabnikom na voljo pravica do dolgotrajne oskrbe na domu, pravica do e-oskrbe ter storitev za krepitev in ohranjanje samostojnosti. Z istim dnem bo uveljavljen tudi obvezni prispevek za dolgotrajno oskrbo. S 1. decembrom 2025 se uveljavljajo še preostale pravice, pravica do celodnevne dolgotrajne oskrbe v ustanovi, pravica do dnevne dolgotrajne oskrbe in pravica do denarnega prejemka.

Za zmanjševanje kadrovskih stisk na področju dolgotrajne oskrbe je bil oblikovan Zakon o začasnih ukrepih za izboljšanje kadrovskih in delovnih pogojev ter zmogljivosti pri izvajalcih socialnovarstvenih storitev in dolgotrajne oskrbe, ki spodbuja zaposlovanje v socialnem varstvu in dolgotrajni oskrbi. Zakon opredeljuje financiranje pridobitve nacionalnih poklicnih kvalifikacij, krepitev vključevanja prostovoljcev, zagotavljanje kakovosti in varnosti obravnave, sofinanciranje sodobnih tehnologij, integracijske programe za zaposlovanje tujih strokovnjakov, sofinanciranje izobraževanja zaposlenih, kadrovske štipendije in drugo.

Davčne spremembe

Na področju davčne politike so bili za položaj delovno aktivnih posameznikov oziroma zvišanje njihovih prejemkov sprejeti že številni ukrepi. V letu 2023 se je **splošna olajšava** zvišala s 4.500 na 5.000 evrov, prav tako se je prilagodila dodatna splošna olajšava (sprememba parametrov in dvig meje za upravičenost na 16.000 evrov). Zneski olajšav za vzdrževane družinske člane so bili zvišani za 7,5 %, dodatno pa je bila uvedena tudi olajšava za mlade, prejemnike dohodka iz delovnega razmerja, do 29. leta starosti.

Zvišan je bil neobdavčeni del povračila stroškov prehrane in prevoza na delo in z dela. Uveden je bil sedemodstotni davčni kredit od prejete bruto plače posameznika, ki se vrne v Slovenijo, ali tujca, ki v Slovenijo pride in zasluži vsaj dvakratnik povprečne plače ter je mlajši od 40 let. Letos je bila izvedena indeksacija dohodninske lestvice in olajšav v znesku celotne rasti plač, s čimer je bila dosežena razbremenitev zavezancev.

Pri oblikovanju ukrepov na davčnem področju je treba upoštevati različne politike in cilje. S tem namenom je vlada konec leta 2024 v javno obravnavo podala **Izhodišča za obdavčitev premoženja** in prestrukturiranje v smeri razbremenitve dela. Pripravljen predlog je sledil prizadevanju za izboljšanje stanja v povezavi s stanovanjsko politiko. V prihodnje bo vlada skušala tudi prek davčne politike urejati ključne dejavnike – rast, razvoj in stabilne javne finance.

Produktivnost in konkurenčnost

Pripravljajo se **strateška izhodišča za razvoj slovenskega ekosistema zagonskih podjetij**, ki vključujejo zagonskim podjetjem prilagojeno obliko gospodarske družbe, spodbude za vlaganje tveganega kapitala, izboljšanje podpornega okolja in boljše ureditev postopka za privabljanje visokotehnoloških talentov.

Slovenija ima veljavno **Slovensko industrijsko strategijo** do leta 2030, ki postavlja vizijo in cilje razvoja industrije in gospodarstva za obdobje do leta 2030. Objavljena je bila leta 2021 in se osredotoča na tri poudarke: zeleno, ustvarjalno in pametno. Z uravnoteženim spodbujanjem komponent trajnostnega razvoja (družba, okolje, gospodarstvo) strategija zagotavlja konkurenčnost gospodarstva in ustvarja pogoje za prestrukturiranje industrije v industrijo znanja ter inovativnosti za nova in bolj kakovostna delovna mesta ter prehod v zeleno, ustvarjalno in pametno gospodarstvo.

Slovenija je v letu 2025 uspešno izvedla vključevanje v polnopravno članstvo **Evropske vesoljske agencije (ESA)**, kar slovenskim podjetjem in razvojnoraziskovalnim ustanovam omogoča sodelovanje pri projektih ESA na področju vesoljskih tehnologij. Sodelujejo lahko podjetja in ustanove, ki se ukvarjajo z inovativnimi materiali, tehnologijami, procesi ali informacijskimi rešitvami. Priložnost za sodelovanje z ESA imajo tudi mala in srednja podjetja, kar potrjujejo uspešni projekti podjetij iz Slovenije, ki so to priložnost že izkoristila.

Na področju **davčne politike** so bili sprejeti nekateri ključni ukrepi, usmerjeni v krepitev konkurenčnosti slovenskega gospodarstva in ustvarjanje spodbudnega okolja za razvojne kadre. Poseben poudarek je bil namenjen privabljanju in zadržanju ključnih razvojnih kadrov

iz tujine, spodbujanju lastništva zaposlenih ter podpiranju inovativnih zagonskih podjetij, kar bo prispevalo k hitrejšemu preboju na svetovnih trgih. Med drugim je bila pomembna rešitev tudi zvišanje praga za obvezen vstop v sistem DDV (zvišanje s 50.000 na 60.000 evrov), kar je velika prednost za mala podjetja, saj so s tem razbremenjena administrativnih obveznosti v povezavi z DDV. To lahko pripomore k povečanju produktivnosti in s tem dvigu dodane vrednosti, s čimer se podpirata srednje- in dolgoročna vzdržnost javnih financ.

Na področju **javnega naročanja** se nadaljujejo ukrepi za dvig konkurenčnosti v javnem naročanju, v letu 2024 je bil sprejet Načrt za dvig konkurenčnosti v javnem naročanju 2025–2030,¹⁹ ki vključuje tudi seznam ukrepov za nadaljevanje večletnih prizadevanj za dvig konkurenčnosti. Poudarjamo zlasti izboljšanje rezultata v deležu postopkov s pogajanjem brez predhodne objave v Republiki Sloveniji²⁰ ter študijo konkurenčnosti, ki jo je izvedla OECD.²¹ V letu 2024 je bil sprejet Načrt digitalne preobrazbe javnega naročanja 2025–2030, skupaj z ukrepi in aktivnostmi za doseg želenega končnega stanja in časovnico izvedbe ukrepov. Ukrepi za dvig konkurenčnosti v javnem naročanju med drugim vključujejo izvedbo rednih in tematskih usposabljanj *ad-hoc* za predstavnike naročnikov in ponudnikov, pripravo novih digitalnih orodij za lažje izvajanje postopkov, promocijo različnih oblik sodelovanja pri javnem naročanju, prepoznavo in opredelitev kazalnikov, ki izkazujejo stanje konkurenčnosti na javnonaročniškem trgu, zagotavljanje rednega in dobrega pretoka informacij med ministrstvom in zagovorniki javnega interesa, sodelovanje ministrstva in točk SPOT za nudenje pomoči majhnim in srednjim podjetjem pri oddaji ponudbe in drugo.

Debirokratizacija

Pomemben korak pri debirokratizaciji so tudi predvidene spremembe v postopku javnih natečajev, ki jih predvideva **novi Zakon o javnih uslužbencih**. Spremembe so predlagane z namenom skrajšanja in poenostavitve postopkov, in sicer tako glede nove procesne ureditve kot glede digitalnih rešitev, centralizacija prvega obdobja izbirnega postopka pa pomeni poenotenje postopkov in razbremenitev kadrovskih služb.

V letu 2025 je predvidena vzpostavitev informacijskega sistema, ki bo celovito podprl in **digitaliziral poslovanje** centrov **ENIC-NARIC** (mreža informacijskih centrov, ki se na nacionalni ravni ukvarjajo s priznavanjem izobraževanja) ter zagotovil podatke in informacije delodajalcem v javnem sektorju in gospodarstvu, da bodo lahko že sami avtomatsko pridobili mnenja glede izobrazbe znotraj EU oziroma o pridobljeni izobrazbi, ki jo je ENIC-NARIC že preverjal na spletu.

Z **Zakonom o ukrepih za optimizacijo določenih postopkov na upravnih enotah** je bila vzpostavljena začasna rešitev, ki je tujcu omogočala, da je po pridobitvi začasnega dovoljenja lahko takoj zakonito delal in prebival v Republiki Sloveniji, medtem pa se je postopek na upravni enoti do pravnomočne odločitve nadaljeval. S tem je bil bistveno pospešen postopek zaposlovanja tujih delavcev in obenem slovenskim delodajalcem poenostavljeno iskanje tuje delovne sile. Poleg tega so bile upravne enote razbremenjene, saj so se soočale z manj povpraševanja uporabnikov glede statusa njihove vloge.

¹⁹ <https://ejn.gov.si/direktorat/strateskapolitijajn.html>.

²⁰ Po podatkih Single Market Scoreboard je bil delež postopkov s pogajanjem brez predhodne objave 10 % v letu 2023 in 11 % v letu 2022.

²¹ https://www.oecd.org/en/publications/maximising-the-benefits-of-effective-competition-in-public-procurement-in-slovenia_c1e5d31f-en.html#:~:text=This%20report%20analyses%20competition%20in%20public%20procurement%20in,of%20competition%2C%20using%20procurement%20data%20and%20several%20variables.

Vzpostavljena je **enotna vstopna točka** (spletni portal »Stop birokraciji«), namenjena pobudam državljanov, gospodarstva in drugih deležnikov za odpravo konkretnih administrativnih ovir, ki jih zaznavajo. S poročilom o realizaciji ukrepov iz Enotne zbirke ukrepov se vsako leto seznani tudi vlada. Do zdaj je bilo v Enotno zbirko ukrepov vključenih 433 ukrepov in izvedenih 86 % v zbirko uvrščenih ukrepov.

Doslej je bilo izvedenih 374 ukrepov, za nekatere ukrepe so bile izvedene evalvacije prihrankov v višini več kot 420 milijonov evrov letno, pri čemer bodo evalvacije za leto 2024 še izvedene. Evalvacije prihrankov so bile nazadnje izvedene za leto 2022 (evalvacije treh ukrepov so pokazale prihranke v višini 3,5 milijona evrov letno).

S področja boljše zakonodaje in odprave administrativnih ovir se izvajajo aktivnosti za kakovostnejšo pripravo zakonodaje, predvsem v delu opredeljevanja presoje posledic predpisov. Od jeseni 2024 naprej potekajo usposabljanja za uporabo metodologije za presojo posledic na različna družbena področja v aplikaciji MOPED-DOCS. Dopolnitev aplikacije MOPED-DOCS z modulom za presojo posledic predpisov je bila v marcu 2025 predana v produkcijsko uporabo tudi v tem delu. V produkcijsko delovanje bo dana še aplikacija za izvajanje naknadnega ovrednotenja zakonodaje.

Poteka prenova informacijskih sistemov, v katerih se vodijo centralna kazenska evidenca, centralna evidenca kazenskih točk in evidenca pravnomočnih sodb oziroma sklepov o prekrških. Iz navedenih evidenc se izdajajo potrdila, potrebna v postopkih zaposlovanja tujcev in za pridobivanje različnih dovoljenj oziroma licenc za poslovanje (na primer za pridobitev licence za prevoze v cestnem prometu). Nov informacijski sistem omogoča hitrejše in bolj učinkovito elektronsko poslovanje med ministrstvom in državljani ter drugimi državnimi organi oziroma nosilci javnih pooblastil.

Za **odpravo administrativnih ovir** je bilo izvedenih 26 ukrepov, predvidenih v končnem poročilu Medresorske delovne skupine za odpravo administrativnih ovir na področju upravnih zadev tujcev. Ukrepi so bili med drugimi namenjeni tudi optimizaciji postopkov na upravnih enotah.

Znanje, trg dela in migracijska politika

Na področju **vajeništva** se zagotavlja še več prakse pri delodajalcih, ki potekajo strnjeno, nekaj mesecev, v tesnem sodelovanju mentorjev v podjetjih z mentorji v šolah, ki ves čas spremljajo vajence. Ti se lahko takoj po zaključku izobraževanja zaposlijo in so pripravljeni na samostojno delo v podjetju. Od leta 2018 se sofinancira del stroškov delodajalcev, ki praktično usposabljaajo dijake oziroma vajence. Vsako leto se beleži več sklenjenih vajeniških pogodb. S šolskim letom 2023/2024 so bila Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije (OZS) prvič namenjena sredstva tudi za promocijo vajeniških poklicev.

Glede na potrebe na trgu dela je Slovenija začela aktivno zaposlovati tuje delavce, tudi na način sklepanja bilateralnih sporazumov o zaposlovanju z drugimi državami. Zdaj tujci zapolnjujejo približno 15 % delovne sile.

V začetku leta 2025 je vlada sprejela predloga novel zakonov o tujcih ter o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev. S predlogom novele **Zakona o tujcih** se v nacionalni pravni red prenaša Direktiva 2021/1883 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. oktobra 2021 o pogojih za vstop in prebivanje državljanov tretjih držav za namen visokokvalificirane zaposlitve in razveljavitvi Direktive Sveta 2009/50/ES. Novela zakona uvaja tudi druge rešitve, namenjene predvsem dodatni zaščiti položaja delavcev migrantov na slovenskem trgu dela, ter na novo določa možnost opravljanja sezonskega dela v turizmu in gostinstvu.

Gospodarstvo potrebuje **usposobljeno osebje**, kar narekujeta tudi digitalni in zeleni prehod. Poleg ukrepov, ki se izvajajo v okviru aktivne politike zaposlovanje (programi Celovita podpora podjetjem za aktivno staranje delovne sile /ASI/, kompetenčni centri, Kompetentna Slovenija, programi neformalnega izobraževanja in usposabljanja ter drugi podobni ukrepi), v marcu na vladi sprejeti **predlog sheme skrajšanega delovnega časa** uveljavlja pravico in dolžnost delavca, da se v času odrejenega skrajšanega delovnega časa po tem zakonu vključi v usposabljanje in izobraževanje.

V teku sta **celovita kurikularna prenova in modernizacija poklicnega ter strokovnega izobraževanja**. Glavni cilj prenove je prilagoditev izobraževalnih programov za dvig kakovosti poučevanja ter večja povezanost teorije in prakse. Posodablja se učni načrti, strokovni standardi in strokovne usposobljenosti s poudarkom na digitalizaciji, trajnosti in razvoju temeljnih ter poklicnih spretnosti. V proces so vključeni predstavniki šol, delodajalcev in strokovne javnosti, kar zagotavlja usklajenost med izobraževanjem in potrebami trga dela.

Vlada je januarja 2025 sprejela novo **politiko štipendiranja za deficitarne poklice za obdobje od leta 2025 do 2029**. Deficitarna področja in izobraževalni programi, določeni s prejšnjo politiko štipendiranja, zaradi potreb na trgu dela ostajajo pretežno prepoznani kot deficitarni tudi naprej, z izjemo nekaj novih. V skladu s politiko štipendiranja bo Republika Slovenije v letih 2025–2029 za štipendije za deficitarne poklice zagotavljala vsako leto sredstva za približno 1000 novih štipendij.

Na področju **visokošolskega sistema** so aktivnosti Vlade Republike Slovenije usmerjene predvsem v krepitev odpornosti javnih univerz in spodbujanje vzpostavitve trajnostnega sodelovanja s trgom dela in širšo družbo. Za krepitev povezovanja ustanov znanja z gospodarstvom in negospodarstvom se v okviru kohezijske politike uspešno izvajajo na študente osredinjeni projekti, kot je na primer projekt Problemsko učenje študentov v delovnem okolju. V obdobju 2022–2025 se izvaja 38 pilotnih projektov na Univerzi v Mariboru, Univerzi v Ljubljani, Univerzi na Primorskem in Fakulteti za informacijske študije v Novem mestu z namenom modernizacije visokošolskih strokovnih študijskih programov, podprtja zelenega in digitalnega prehoda (vključno s področjem kibernetike varnosti) ter povečanja vključenosti odraslih v vseživljenjsko izobraževanje na visokošolski ravni z uvedbo nove oblike krajših izobraževanj in usposabljanj za pridobitev mikrodokazil. Za razvoj konkurenčnega gospodarstva je namreč treba zagotoviti visoko usposobljene kadre, kar je tudi glavni cilj **Resolucije o nacionalnem programu visokega šolstva do 2030**, ki predvideva, da bo imelo vsaj 50 % državljanek in državljanov Slovenije v starosti od 30 do 34 let zaključeno vsaj prvo stopnjo visokošolskega izobraževanja.

Vlada je aprila 2025 sprejela predlog **Zakona o visokem šolstvu**. S predlogom zakona želi podpreti temeljne cilje vzpostavitve celovitega, kakovostnega, preglednega, urejenega, predvidljivega, stabilnega in finančno vzdržnega sistema visokega šolstva. Doseči želi ključne cilje, ki so med drugimi ustreznejša ureditev možnosti izvajanja študijskih programov v tujem jeziku, zakonska opredelitev mikrodokazil, posodobitev oblik izvajanja študijske dejavnosti, zlasti s preoblikovanjem izrednega študija v časovno prilagojeni študij, ohranitev finančno vzdržnega oziroma stabilnega financiranja javne službe v visokem šolstvu ter tudi jasnejša opredelitev statusa in pristojnosti Nacionalne agencije Republike Slovenije za kakovost v visokem šolstvu. Novi zakon tako prinaša spremembo glede pridobitve soglasja pristojnega ministrstva v postopkih akreditacije študijskih programov za regulirane poklice. Predlog zakona ureja mikrodokazila kot krajša izobraževanja in usposabljanja, namenjena pridobitvi posebnih znanj, spretnosti in usposobljenosti, ki ustrezajo družbenim, osebnim, kulturnim potrebam ali potrebam trga dela. Predlog zakona predvideva postopen dvig sredstev za visokošolsko dejavnost, in sicer do 1,5 % BDP. Obseg proračunskih sredstev za financiranje visokega šolstva se lahko v posameznem letu zmanjša, če je rast BDP negativna.

Sprememba Zakona o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti (ZZrID) je bila marca 2025 predložena v obravnavo Državnemu zboru Republike Slovenije in na novo opredeljuje financiranje znanstvenoraziskovalne ter inovacijske dejavnosti. Cilj je doseganje do 1,25 % BDP proračunskih sredstev, pri čemer je en odstotek namenjen znanstvenoraziskovalni in 0,25 odstotka inovacijski dejavnosti. Predvidena je možnost odstopanja v določenih gospodarskih in izrednih okoliščinah, vendar z zagotovljenim minimalnim obsegom financiranja. Določen je tudi način rasti sredstev za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost. Delež BDP se povečuje za 0,08 odstotne točke letno, dokler ne doseže navedenih ciljnih vrednosti.

Na področju delovanja Javne agencije za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije (ARIS) so se s spremembo zakona uredile podlage za njeno delovanje, ki pokriva tako področje znanstvenoraziskovalne kot inovacijske dejavnosti. Novi sistem evalvacije vključuje evalvacije programov, institucionalne samoevalvacije in zunanje evalvacije. Z novelo zakona se spreminja način dodeljevanja sredstev, in sicer tako, da bo bolj upošteval uspešnost ustanov. Dodatno ureja še področja osebnih podatkov, plač raziskovalcev in raziskovalcev, evidenc, pogojev za vodje projektov ter stabilnega financiranja novih raziskovalnih organizacij in postopke v primeru neizpolnjevanja pogojev za financiranje.

Kapitalski trgi

V začetku leta 2025 je vlada sprejela nov **nacionalni program finančnega opismenjevanja**. Program zagotavlja celovit pristop k finančnemu opismenjevanju, ki vključuje vidike ozaveščenosti, informiranosti, znanja, spretnosti, odnosa in vedenja; usmerjen je v posebne potrebe državljanov Slovenije; vključuje segment malih in srednje velikih podjetij; usklajuje različne strategije, programe in pobude za finančno opismenjevanje na lokalni, regionalni, nacionalni ravni, ravni EU in svetovni ravni; predvideva sredstva državnega proračuna za področja finančnega opismenjevanja, kakor so opredeljena v NPFO; opredeljuje spremljanje izvajanja finančnega opismenjevanja in napredka na področju finančne pismenosti. Pomembna novost je usmeritev, da se finančno opismenjevanje vključi v osnovnošolske in srednješolske programe kot samostojni predmet oziroma kot del predmeta in drugih dejavnosti, v minimalnem obsegu 35 ur v programih osnovnih šol in obsegu najmanj 35 ur v programih srednjih šol.

Ključno vlogo pri izvajanju programa bo imel svet vlade za finančno opismenjevanje. Določil bo, na katera področja se je treba osredotočiti, kako meriti uspešnost programa in kako ga prilagajati. Redno bo poročal o napredku. Za osrednjo spletno stran finančnega opismenjevanja bo skrbel uredniški odbor.

Izvaja se **Strategija razvoja trga kapitala (2023–2030)**. Februarja 2024 je bila izvedena izdaja državnih obveznic za male vlagatelje, ki se je ponovila v marcu 2025. V letu 2025 so v načrtu dodatni ukrepi, s čimer se potrjuje zavezanost k povečanju udeležbe malih vlagateljev na kapitalskih trgih ter krepitvi segmenta malih in srednjih podjetij. Dokončuje se priprava Zakona o individualnih naložbenih računih, ki bo omogočil nove priložnosti za razpršitev prihrankov malih vlagateljev in okrepil aktivnosti na kapitalskem trgu. To je usklajeno s cilji Unije za varčevanje in investicije, zlasti pri uporabi malih prihrankov za podporo produktivnim naložbam in širšim gospodarskim ciljem. Na državni ravni se pospešeno razvija poskusno-raziskovalna ureditev tehnologije razpršene evidence (Distributed Ledger Technology – DLT). Julija 2024 je Slovenija kot prva država izdala digitalne obveznice z uporabo te tehnologije.

Marca 2025 je državni zbor sprejel dopolnjeni Odlok o strategiji upravljanja naložb države, v katerem se je okrepila obstoječa vsebina krepitve slovenskega trga kapitala, in sicer z dodanim

novim poglavjem v okviru razvojnih usmeritev Republike Slovenije ter z določitvijo razpolaganja pri nekaterih pomembnih družbah v državni lasti izključno z uporabo prve ponudbe delnic javnosti, lahko tudi v kombinaciji s prodajo drugim institucionalnim vlagateljem.

Zeleni prehod

Energetika

V javno obravnavo je bil poslan predlog **novega Zakona o spodbujanju rabe obnovljivih virov energije (ZSROVE-1)**, katerega namen je prenos določbe Direktive (EU) 2023/2413 v slovensko zakonodajo ter izboljšanje pogojev za večjo rabo obnovljivih virov energije. Med ključnimi predlogi so zahteve za vključevanje energije iz obnovljivih virov v stavbe, industrijo in promet, skupni projekti držav članic, register skupnosti OVE ter ukrepi za povečanje deleža obnovljivih virov v sistemih daljinskega ogrevanja. Predlog določa trajnostna merila, kriterije za prihranke emisij toplogrednih plinov ter metodologijo za njihov izračun. Poseben poudarek je na kaskadni uporabi biomase ter ukrepih za olajšanje systemske integracije električne energije iz obnovljivih virov. Zakon uvaja novo podporno shemo za OVE ter nadzor nad izvajanjem podpornih shem. Ureja tudi povračilo stroškov iz naslova samooskrbe z električno energijo iz obnovljivih virov v skladu z Energetskim zakonom (EZ-1) ter delovanje kontaktne točke in centra za podpore.

Vlada je februarja 2025 zaradi uvedbe novega sistema omrežnin in s tem pričakovanih izrazitih višjih računov v zimski sezoni sprejela **ukrepe, s katerimi je ublažila dvige zneskov** na položnicah za elektriko. Od novembra lani do februarja letos je uvedla regulacijo cen električne energije ter podaljšala oprostitev plačila prispevka OVE in SPTE (soproizvodnja toplote in električne energije) za gospodinjstva. Interventni zakon za januar in februar 2025 vsem gospodinjstvom znižuje plačilo omrežnine. Cene električne energije se bodo kljub drugačnim informacijam normalizirale od marca naprej.

Konec leta 2024 je Vlada Republike Slovenije sprejela **posodobljeni Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt (NEPN 2024)**, s katerim je določila ambiciozne cilje do leta 2030 za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov (TGP), večjo energetsko neodvisnost ter pospešen prehod na čiste vire energije. Načrt vključuje ukrepe, ki bodo Sloveniji zagotovili trajnostno prihodnost in energetsko varnost. Slovenija načrtuje zmanjšanje emisije TGP za vsaj 55 odstotkov do leta 2033 in hkrati pospešuje izkoriščanje obnovljivih virov energije. NEPN načrtuje cilje in ukrepe na vseh področjih in sektorjih rabe energije od kmetijstva do gozdarstva, energetike, industrije, prometa, raziskav in inovacij. Ustrezno podpira izstop iz premoga skozi razvoj drugih domačih nizkoogljičnih virov oskrbe in bolj učinkovito rabo energije. Hkrati potrjuje nadaljnjo uporabo in načrtovanje gradnje nove jedrske elektrarne s kakovostno in pregledno odločitvijo do leta 2028. Načrt usmerja tudi pravičen prehod ter usmerja aktivnosti na področju energetske revščine. NEPN 2024 vodi k zmanjšanju odvisnosti od uvoženih fosilnih goriv in krepitvi domačih obnovljivih virov energije. Podpora odgovornemu podnebnemu ukrepanju in zaščiti okolja je ključna za prihodnost naslednjih generacij. Spodbuja vlaganja v zelena delovna mesta, trajnostno infrastrukturo in zmanjšanje emisij, pospešuje razvoj in omogoča preobrazbo v podnebno nevtralno družbo, kar prinaša dolgoročne koristi.

Ocena učinkov (doseženo zmanjšanje emisij CO₂) bo pripravljena do konca leta 2025 v okviru novega nacionalnega letnega poročila o doseganju podnebnih in energetskih ciljev NEPN. To poročilo, ki se bo v letu 2025 pripravilo prvič in potem v nadaljevanju predvidoma na letni ravni, bo gradilo na tako imenovanem podnebnem ogledalu, v okviru katerega se je v preteklosti spremljalo doseganje ciljev na področjih zmanjševanja emisij TGP ter povečevanja energetske

učinkovitosti in deleža obnovljivih virov energije v bruto rabi končne energije (kar ustreza prvi in drugi razsežnosti NEPN).

Sprejetje **Zakona o prehodnem financiranju pospešenega in pravičnega izstopa iz premoga** je pomemben ukrep za zaščito zaposlenih v Premogovniku Velenje in Termoelektrarni Šoštanj. Z zakonom se z namenom pospešenega in pravičnega izstopa iz premoga urejajo pogoji in prehodno financiranje za začasno zagotavljanje proizvodnje in dobave toplote na območju Mestne občine Velenje in Občine Šoštanj.

Na področju reform se je kot ključni ukrep sprejela podlaga za skrajšanje in poenostavitev postopkov priključevanja fotovoltaičnih naprav za samooskrbo z zmogljivostjo do 20 kW. Pospešeno se izvajajo naložbe v povečanje proizvodnje in rabe obnovljivih virov energije, izboljšanje energetske učinkovitosti in razogljičenje stavb, pospeševanje prehoda na promet brez emisij in zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, zlasti na področju prometa in ogrevanja. V letu 2024 so se povečala vlaganja zlasti v nove proizvodne enote na obnovljive vire energije, krepitev in posodobitev elektroenergetskega omrežja kot osnovnega pogoja za učinkovito pospeševanje proizvodnje in rabe obnovljivih virov energije in električne mobilnosti, bistveno pa so se povečale aktivnosti v okviru sheme subvencij za nakup električnih vozil za fizične osebe in pravne osebe javnega in zasebnega sektorja v okviru pobude REPowerEU.

Okolje

Vlada je konec decembra 2024 sprejela **predlog zakona o gospodarskih javnih službah s področja oskrbe s pitno vodo ter odvajanja in čiščenja komunalne in padavinske odpadne vode** ter ga predložila v obravnavo Državnemu zboru Republike Slovenije. Namen zakona je podrobneje urediti področje izvajanja javnih služb s tega področja. Predlog opredeljuje tako izvedbo 70.a člena Ustave Republike Slovenije, ki zadeva pravico do pitne vode, kot tudi zagotavljanje učinkovitejšega nadzora nad izvajanjem gospodarskih javnih služb varstva okolja. Zagotovljeno bo, da bo oskrba prebivalstva s pitno vodo in vodo za oskrbo gospodinjstev zagotovljena neprofitno, kot to zahteva ustava. Predlog zakona določa tudi oblikovanje cen javnih služb in zavezanca za plačilo javnih služb. Pomeni tudi nadgradnjo sistema zbiranja podatkov oziroma boljšo povezljivost že vzpostavljenih zbirk podatkov.

Decembra 2024 je bil v javno razpravo predložen **predlog Načrta za izvajanje Strategije prostorskega razvoja Slovenije 2050 za obdobje 2025–2034**. Gre za dokument, pripravljen v skladu z Zakonom o urejanju prostora in za načrt za izvajanje sprejete Resolucije o Strategiji prostorskega razvoja Slovenije 2050 (SPRS 2050). Načrt opredeljuje prednostne naloge in odgovorne organe za izvajanje strategije za posamezna območja ali dejavnosti.

Z namenom dolgoročnega zmanjševanja emisij so **v izvajanju številni projekti**, med katerimi sta zamenjava ogrevalnih sistemov v gospodinjstvih ter razvoj daljinskega ogrevanja. S finančnimi spodbudami, kot so subvencije za zamenjavo malih kurilnih naprav z bolj učinkovitimi in okolju prijaznimi sistemi, se spodbuja prehod na toplotne črpalke, daljinsko ogrevanje in druge alternative z nižjimi izpusti. Z ukrepi na področju energetske učinkovitosti gospodinjstev pa se zagotavlja zmanjševanje porabe energije in stroškov za ogrevanje, kar dolgoročno koristi tako okolju kot posameznikom.

Zmanjševanje **emisij iz prometa** je še eden od pomembnih ukrepov, s katerim se lahko znatno prispeva k izboljšanju kakovosti zraka, saj promet povzroča kar 50 odstotkov emisij. V ta namen se izvajajo programi za pospešen prehod na nizkoogljiva vozila, razvoj učinkovitega javnega prevoza z izboljšano ponudbo in spodbujanje urejanja takšne prometne infrastrukture, ki spodbuja rabo koles in pešačenje v urbanih območjih. Z ukrepi na področju prometa se intenzivno spodbuja sprememba potovalnih navad, cilj pri tem pa je zmanjšanje individualne rabe osebnih motoriziranih vozil, s čimer bi se zmanjšali tudi poraba energije, količina emisij in

delež stroškov gospodinjstev za mobilnost. V letu 2024 je bil izveden ukrep **spodbujanje okolju prijaznejšega prevoznništva v cestnem prometu**, in sicer so bile prevoznikskemu sektorju dodeljene nepovratne finančne spodbude za nakup ali predelavo tovornih vozil in avtobusov na sintetični plin in biometan, s pogonom na elektriko ali vodik ter finančne spodbude za nadgradnjo tovornih vozil z aerodinamičnimi deli za zmanjšanje zračnega upora.

Prav tako je bila v dobro zelenega prehoda sprejeta sprememba na **davčnem področju**, kjer smo podaljšali obdobje olajšave za zeleni in digitalni prehod na pet let. S tem se je fizičnim osebam, ki opravljajo dejavnost, in gospodarskim družbam, ki vlagajo v digitalni in zeleni prehod, omogočilo, da bodo lahko prenašale neizkoriščeni del olajšave za vlaganja v digitalni in zeleni prehod v obdobje petih let po obdobju vlaganja. Takšna podpora je ključna za spodbujanje večjih naložb v zelene in digitalne tehnologije ter prispeva k trajnostnemu razvoju, ki je temelj našega zelenega prehoda.

Digitalni prehod

Izjava se novembra 2023 sprejeti **Nacionalni strateški načrt za digitalno desetletje**, ki določa pot, kako bo Republika Slovenija prispevala k skupnim evropskim ciljem Digitalne agende 2030 na področjih digitalnih kompetenc, digitalne infrastrukture, digitalne preobrazbe gospodarstva in digitalnih javnih storitev. Načrt, ki je po priporočilih iz lanskoletnega poročila o stanju digitalnega desetletja že revidiran,²² vključuje ukrepe, za katere so bila zagotovljena finančna sredstva iz nacionalnih ali evropskih virov, ter akcijske načrte, ki nakazujejo, na kakšen način bi lahko dosegli določen cilj politike programa digitalnega desetletja.

Kot reformni ukrep je bila v začetku leta 2022 sprejeta **Strategija digitalne transformacije gospodarstva**, ki poleg integracije naprednih digitalnih tehnologij (AI, IoT, velepodatki, blockchain, Web3.0, digitalni dvojčki, AR, VR, XR, 3D-tiskanje) v gospodarstvo hkrati obravnava razvoj podjetniškega, razvojnega in finančnega podpornega okolja ter utemljuje digitalne socialne inovacije. Z investicijami v digitalno preobrazbo velikih podjetij je bila posebna pozornost namenjena krepitvi verig vrednosti velikih podjetij v sodelovanju z malimi in srednjimi podjetji in zagonskimi podjetji. S tem Slovenija prispeva tudi k doseganju kazalnika evropskega digitalnega desetletja, poimenovanega: integracija naprednih tehnologij v gospodarstvu.

K digitalnemu prehodu pomembno prispevajo tudi tako imenovani pomembni projekti skupnega evropskega interesa, saj smo vključeni v IPCEI-CIS (naslednjo generacijo evropskega oblaka in robnega računalništva), IPCEI ME/CT (mikroelektronika – polprevodniki in mikročipi) in IPCEI EUBatIN (za področje baterij). Zdaj vstopamo v IPCEI Tech4Cure (za področje zdravstva in medicine), IPCEI na področju vodika, v sklopu Skupnega evropskega foruma (Joint European Forum) pa sodelujemo pri pripravi prihodnjih takšnih ukrepov, s katerimi bomo krepili odpornost in strateško avtonomnost slovenskega in evropskega trga.

Na področju javnih storitev je pomembno izvajanje **Strategije digitalnih javnih storitev 2030**, ki si prizadeva za visoko stopnjo uporabe digitalnih javnih storitev. Poleg izboljševanja ponudbe se vlaga v promocijo uporabe digitalnih storitev, usklajevanje s končnimi uporabniki ter pomoč in podporo uporabnikom (tako imenovane Digi info točke, Enotni kontaktni center in podobno).

Uvajajo se možnost uporabe **nove osebne izkaznice kot nadomestila za kartico zdravstvenega zavarovanja**, pa tudi številni postopki in funkcionalnosti na portalu za

²² Skladno s Programom politike Pot v digitalno desetletje 2030 je Slovenija v začetku leta 2025 Evropski komisiji oddala revidiran Načrt. Za namen lažjega spremljanja je bil Načrt vsebinsko usklajen z akcijskim načrtom strategije Digitalna Slovenija 2030. Načrt je trenutno v medresorskem usklajevanju.

državljan e-uprava in portalu za poslovne subjekte SPOT. Med dosežki za večjo učinkovitost javnih uslužbencev sta pomembni uvedba dokumentnega sistema Krpan ter vzpostavitev centralnega informacijskega sistema za elektronsko vročanje SI-CeV.

Potrjena je bila **dopolnitev Zakona o spodbujanju digitalne vključenosti (ZSDV)**, katerega ključna sprememba je ukinitve mehanizma za zagotavljanje dostopa do računalniške opreme, ki se je izkazal za preveč okornega, počasnega in administrativno obremenjujočega. Računalniška oprema, upravičencem dodeljena v izposajo, je z uveljavitvijo prešla v njihovo trajno last. Novela je prinesla tudi spremembo v primeru, če upravičenec dodeljene opreme ne prevzame po treh zaporednih poskusih vročitve – v tem primeru mu pravica do dodelitve opreme preneha. Zakon še naprej ureja druge ukrepe za spodbujanje digitalne vključenosti, dodatne novosti pa bodo predvidoma vključene v prihajajoči krovni zakon o digitalni preobrazbi.

Pripravljen je **predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o elektronski identifikaciji in storitvah zaupanja**, ki je bil januarja podan v javno obravnavo. Namen je uskladitev s spremembo Zakona o osebni izkaznici glede ureditve sredstev elektronske identifikacije, prinaša pa tudi nujne nacionalne prilagoditve za izvajanje nekaterih zahtev Uredbe (EU) 2024/1183 Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (EU) št. 910/2014 o vzpostavitvi okvira za evropsko digitalno identiteto, sprejete lani. Tako se zlasti določajo prekrški in enotna kontaktna točka.

Med ključnimi ukrepi, ki jih **pripravlja vlada, je Zakon o digitalizaciji zdravstva**. V slovenski zdravstveni sistem uvaja dodatno preglednost ter prinaša pomembne novosti za paciente in zaposlene v zdravstvu. Njegov namen je zagotoviti učinkovito delovanje zdravstvenega sistema kot celote z zbiranjem zdravstvenih podatkov v digitalni obliki na enem mestu (v nacionalnem e-kartonu). Cilj je zmanjšati administrativno obremenitev zdravstvenih delavcev, uvesti stroškovno učinkovitost ter izboljšati kakovost in učinkovitost obravnave pacientov.

Digitalizacija turizma bo tudi pri nadaljnjih ukrepih s področja turizma pomembna pri vseh razvojnih aktivnostih in vlaganjih. Ključni dejavnik digitalne preobrazbe je osebje z digitalnimi kompetencami, zato je cilj s programi **neformalnega in formalnega izobraževanja zagotoviti dvig digitalnih kompetenc na vseh ravneh**; cilj je, da se do leta 2026 vsak tretji zaposleni na področju turizma udeleži vsaj enega izobraževalnega programa za povečanje kompetenc.

V letu 2024 so bili objavljeni **javni razpisi** za sofinanciranje izvajanja izobraževanj za odrasle na področju digitalnih kompetenc, za financiranje vzpostavitve, vzdrževanja in upravljanja sistema javnega obveščanja in alarmiranja s predložitvijo opozorilnih obvestil, za izvedbo usposabljanj za starejše z mobilno enoto – Mobilni heroji ter za pomoč pri uporabi digitalnih javnih storitev – Digi info točke in tudi za sofinanciranje gradnje visokozmogljivih fiksnih širokopasovnih omrežij oziroma nadgradnjo obstoječih fiksnih omrežij (GOŠO6).

Januarja 2025 je bil objavljen javni razpis za sofinanciranje **gradnje visokozmogljivih mobilnih omrežij 5G**. Operaterji elektronskih komunikacij, ki bodo prejemniki teh sredstev, bodo zgrajeno infrastrukturo odprtih baznih postaj tržili operaterjem mobilnih omrežij na območjih, prizadetih po poplavih avgusta 2023.

Marca 2025 je bil objavljen Javni razpis za financiranje izobraževanj otrok in mladih za krepitev digitalnih kompetenc ter spodbujanje in promocijo naravoslovnih in tehniških poklicev za leti 2025 in 2026.

Stanovanjska politika

Slovenija se zavzema za zagotovitev dodatnih stanovanjskih enot in trden sistem stanovanjske politike, ki vključuje predvidljiv finančni mehanizem, zemljiško politiko in izkušene izvajalce na področju javne stanovanjske gradnje. Izvajajo se ukrepi in investicije, opredeljene v Načrtu za okrevanje in odpornost; zagotovljenih je že nekaj več kot 1000 dodatnih neprofitnih stanovanjskih enot po celotni Sloveniji.

Najpomembnejša prednostna usmeritev v letu 2025 je povečanje javnega stanovanjskega fonda in zmanjševanje zaostanka za drugimi državami. Za dosego tega cilja so v pripravi: financiranje in zagon glavnih stanovanjskih projektov (zdaj je v gradnji več kot 500 enot, v prihodnjih dveh letih pa želimo začeti gradnjo dodatnih 2000 enot); sprejetje dolgoročne finančne strategije in razvoj stabilnega finančnega mehanizma, ki bo omogočil dolgoročno načrtovanje novih projektov; reforma javnega stanovanjskega sektorja s prenovno Stanovanjskega zakona; dokončanje osnutka nacionalnega stanovanjskega načrta 2026–2035. Novi **Nacionalni stanovanjski program** bo kot temeljni dokument začrtal strateške cilje za izgradnjo javnih najemnih stanovanj v obdobju od leta 2026 do 2036 ter ustvaril podlago za izvajanje drugih ukrepov na področju stanovanjske politike v Sloveniji z namenom izboljšanja dostopa do cenovno dostopnih stanovanj za vse družbene skupine. Marca 2025 je začela delovati strokovna skupina za izvajanje tehnične pomoči pri pripravi novega nacionalnega stanovanjskega programa 2026–2036.

Resorno ministrstvo je v javno razpravo predložilo predlog **novele Stanovanjskega zakona** in predlog Zakona o financiranju in spodbujanju gradnje javnih najemnih stanovanj. Novela obravnava urejanje najemnih razmerij v javnih najemnih stanovanjih in način njihovega dodeljevanja tako, da bo sistem bolj vzdržen in privlačen za stanovanjske sklade in občine. Poleg tega novela naslavlja tudi urejanje obstoječe neprofitne najemnine, subvencij in ureditev neprofitnih stanovanjskih organizacij. Predlog novega zakona bo vzpostavil sistemski okvir, ki bo zagotavljal do 100 milijonov evrov na leto za stanovanjsko gradnjo do leta 2035. S tem se bo zagotovil predvidljiv, visok in ugoden finančni vir za gradnjo javnih najemnih stanovanj, ki bo republiškemu skladu, lokalnim skladom in občinam ter neprofitnim stanovanjskim organizacijam omogočil bolj strateško in predvidljivo načrtovanje stanovanjskih projektov.

Vlada je marca 2025 sprejela **predlog Zakona o gostinstvu**. Predlog določa vrste gostinske dejavnosti, pogoje za njihovo opravljanje ter posebne pogoje za posebne oblike gostinske dejavnosti, tudi za oddajanje stanovanja v kratkotrajni najem. Zakon vključuje splošno časovno omejitev oddajanja nepremičnine v kratkoročni najem, in sicer 60 dni v letu za stanovanja v večstanovanjskih stavbah in 150 dni v letu za stanovanja v eno- ali dvostanovanjskih stavbah. Z ukrepom se podpira dostopnost stanovanj za prebivalce.

Izvajanje Načrta za okrevanje in odpornost

Slovenija sprejema potrebne ukrepe za učinkovito izvajanje NOO, s ciljem doseči čim večje črpanje razpoložljivih sredstev iz Mehanizma za okrevanje in odpornost do leta 2026. Poleg izvajanja vlada redno spremlja morebitna tveganja za izvajanje ukrepov in investicij.

V letu 2025 bo vlada sprejela spremembo Načrta za okrevanje in odpornost z namenom čim večjega črpanja sredstev iz Mehanizma za okrevanje in odpornost zaradi spremenjenih objektivnih okoliščin. Predvideno je znižanje ovojnice posojil za okvirno 0,6 % BDP, in sicer se zmanjšuje predvsem vrednost ukrepov na področju poplav in železnic (prenos za EKP21-27), hkrati pa se iz posojil na nepovratne vire prenašajo vsebine na ukrepih distribucije električne energije, železnic ter ozelenitve izobraževalne infrastrukture.

Ovojnica nepovratnih sredstev se v okviru spremembe načrta ne spreminja, znotraj ukrepov pa prihaja predvsem do sprememb zneskov pri daljinskem ogrevanju, distribucijskih omrežjih, družbeni in gospodarski pogojenosti na podnebno pogojene nesreče, poplavni varnosti, železnicah (prenos iz posojil), mobilnosti mladih, uvajanju prožnejših načinov dela prilagojenim potrebam invalidov, hitrejšega vstopa mladih na trg dela, zelenem in digitalnem izobraževanju, ozelenitvi izobraževalne infrastrukture (prenos iz posojil) ter na področju energetske učinkovitosti gospodarstva.

Učinkovito črpanje EU sredstev

Slovenija ima na voljo sredstva kohezijske politike 2021-2027 v višini 3.212 milijonov evrov. Do 3. marca 2025 je Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj (MKRR) obravnavalo vloge posredniških teles v višini 1.450 milijonov evrov, kar predstavlja 45 % razpoložljivih sredstev, od tega je MKRR potrdil vloge v višini 898 milijonov evrov (28 % razpoložljivih sredstev). Skupna vrednost operacij, ki se že izvajajo, znaša 552 mio EUR oziroma 17 % razpoložljivih sredstev.

Začetek izvajanja programskega obdobja 2021-2027 časovno sovpada z obdobjem zaključevanja programskega obdobja EKP 2014-2020. Vsi naporji so bili prednostno usmerjeni v dokončanje projektov iz obdobja EKP 2014-2020, zaradi česar je posledično prišlo do zamika pri polnem izvajanju nove perspektive.

Vlada je 27. februarja 2025 sprejela **ukrepe za spremembo Programa evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027 v Sloveniji (PEKP) in pospešitev koriščenja evropskih sredstev**. Ukrepi, ki se uvajajo s spremembo PEKP, bodo omogočili bolj učinkovito izvajanje posameznih specifičnih ciljev in hkrati pospešili uresničevanje specifičnih priporočil evropskega semestra za Slovenijo. Med pomembnejšimi ukrepi so:

- vključitev platforme strateških tehnologij za Evropo v izvajanje PEKP,
- izdelava ocene tveganja pri izvajanju PEKP in ugotavljanje, kateri projekti so tvegani z vidika pravočasnosti izvedbe,
- ugotavljanje, kateri projekti lahko bistveno pospešijo koriščenje sredstev in kar največje koriščenje njihovega absorpcijskega potenciala,
- dodatna krepitev zmogljivosti deležnikov, vključenih v izvajanje PEKP.

V okviru predlaganih sprememb programa za obdobje 2021–2027 so predvidene spremembe predvsem pri ciljih politik 1, 2 in 4, in sicer z vključevanjem ukrepov platforme STEP v izvajanje EKP in uvedbo novega specifičnega cilja za podporo projektom STEP, opredelitvijo specifičnih ukrepov s področja spodbujanja energije iz obnovljivih virov v podporo platformi STEP in opredelitvijo novih ukrepov za dvig kompetenc in izboljšanje zaposljivosti.

Na pospešeno izvajanje aktivnosti koriščenja sredstev kaže tudi podatek, da je bilo marca 2025 izdanih za 327 milijonov evrov vlog. Gre tako za aktivnosti na področjih podpore v obliki finančnih instrumentov skupno 450 podjetjem (mikro, malim, srednjim, velikim) ter 190 podjetjem, ki bodo prejela podporo v obliki nepovratnih sredstev. Prenovljene bodo proste in slabo izkoriščene površine, podprte zasebne stavbe za izboljšanje energetske učinkovitosti. Izvajajo se razpisi na področju ciljev bolj zelene Evrope in socialne Evrope, v okviru katerih gre za sofinanciranje projektov socialnih partnerjev in vzpostavitve modela celostne zgodnje poklicne in zaposlitvene rehabilitacije za osebe s težavami v duševnem zdravju. V okviru ciljne politike, bližje državljanom, so predvidene naložbe za ureditev in izboljšanje urbanega okolja.

PRILOGA

Tabela 1a: Fiskalna zaveza

			Priporočilo Sveta		Realizacija/projekcija	
			2024	2025	2024	2025
			(rast v %)	(rast v %)	(rast v %)	(rast v %)
1	Nacionalno financirani očiščeni primarni odhodki	(letno)	6,2	5,6	4,5	5,3
		(kumulativno)		12,1		10,0

Vir: SURS (22. 4. 2025); MF.

Tabela 1b: Glavne spremenljivke

		2023	2024	2025
		% BDP	% BDP	% BDP
2	Neto posojanje/izposojanje	-2,6	-0,9	-1,9
3	Strukturni saldo*	-3,1	-1,2	-1,8
4	Strukturni primarni saldo*	-1,8	0,1	-0,5
5	Bruto dolg	68,4	67,0	66,0
6	Sprememba bruto dolga (o. t. BDP)	-4,3	-1,4	-1,1

*Opomba: v % potencialnega BDP.

Vir: SURS; UMAR PN 2025; MF.

Tabela 2: Makroekonomske predpostavke

			2023	2023	2024	2025	2026
	BDP	ESA koda	Mrd. EUR	Rast v %	Rast v %	Rast v %	Rast v %
1	Realni BDP	B.1*g		2,1	1,6	2,1	2,4
2	Deflator BDP			10,1	3,1	2,8	2,7
3	Nominalni BDP	B.1*g	64,0	12,4	4,7	4,9	5,2
	Komponente realnega BDP	ESA koda	Mrd. EUR	Rast v %	Rast v %	Rast v %	Rast v %
4	Zasebna potrošnja	P.3		0,1	1,6	2,2	2,3
5	Državna potrošnja	P.3		2,4	8,5	2,7	4,1
6	Bruto investicije v osnovna sredstva	P.51		3,9	-3,7	1,0	3,0
7	Sprememba zalog in vrednostni predmeti (% BDP)	P.52 + P.53		-1,5	0,3	0,0	0,0
8	Izvoz blaga in storitev	P.6		-2,0	3,2	2,6	3,4
9	Uvoz blaga in storitev	P.7		-4,5	3,9	2,7	3,9
	Prispevek k realni rasti BDP						
10	Končno domače povpraševanje*			1,3	1,7	2,0	2,5
11	Sprememba zalog in vrednosti predmeti	P.52 + P.53		-1,5	0,3	0,0	0,0
12	Saldo menjave blaga in storitev s tujino	B.11		2,3	-0,4	0,1	-0,1
	Deflatorji in HICP			Rast v %	Rast v %	Rast v %	Rast v %
13	Deflator zasebne potrošnje			7,5	2,2	2,3	2,3
14	p.m. CPI			7,4	2,0	2,3	2,3
15	Deflator državne potrošnje			8,8	3,3	4,7	3,8
16	Deflator naložb			5,3	2,3	2,1	2,4
17	Deflator izvoznih cen (blaga in storitev)			1,6	-0,6	0,9	0,8
18	Deflator uvoznih cen (blaga in storitev)			-2,0	-1,7	0,7	0,7
	Trg dela	ESA koda	Raven	Rast v %	Rast v %	Rast v %	Rast v %
19	Domača zaposlenost (1000 oseb, nacionalni računi)		1.100	1,6	0,1	0,1	0,4
20	Povprečno letno število opravljenih ur na zaposleno osebo		1.588	-1,4	0,9	0,7	0,8
21	Realni BDP na zaposleno osebo			0,5	1,4	2,0	2,0
22	Realni BDP na opravljeno uro			1,9	0,5	1,3	1,2
23	Sredstva za zaposlene (mrd. EUR)	D.1	32,7	10,8	6,0	7,3	5,9

24	Sredstva na zaposlenega (= 23 / 19)		29,7	9,0	5,9	7,1	5,5
				%	%	%	%
25	Stopnja brezposelnosti (v %)			3,7	3,7	3,7	3,7
	Potencialni BDP in komponente			Rast v %	Rast v %	Rast v %	Rast v %
26	Potencialni BDP			2,8	2,5	2,4	2,2
	Prispevek k potencialni rasti						
27	Delovna sila			0,7	0,7	0,6	0,3
28	Kapital			0,6	0,5	0,4	0,5
29	Skupna faktorska produktivnost			1,4	1,4	1,4	1,4
				% pot. BDP	% pot. BDP	% pot. BDP	% pot. BDP
30	Proizvodna vrzel			2,2	1,3	1,0	1,2

*Opomba: prispevek brez spremembe zalog in vrednostni predmetov.

Vir: SURS; UMAR PN 2025; izračuni MF.

Tabela 3: Zunanje predpostavke

			2023	2024	2025	2026
1	Kratkoročna obrestna mera	(v %, letno povprečje)	2,92	3,11	2,29	2,16
2	Dolgoročna obrestna mera	(v %, letno povprečje)	3,38	3,09	3,29	3,50
3	Devizni tečaj USD/EUR	(letno povprečje)	1,082	1,082	1,041	1,041
4	Devizni tečaj NV/EUR (samo za države izven EA)	(letno povprečje)	1,082	1,082	1,041	1,041
5	Svetovni realni BDP (brez EU)	(Stopnja rasti)				
6	Realni BDP EU	(Stopnja rasti)	0,4	0,9	1,1	1,3
7	Svetovni obseg uvoza brez EU	(Stopnja rasti)				
8	Cena nafte	(Brent, USD/sod)	82,5	80,5	75,7	71,1

Vir: UMAR PN 2025; MF.

Tabela 4: Proračunske projekcije

			2023	2023	2024	2025
	Prihodki	ESA koda	Mrd. EUR	% BDP	% BDP	% BDP
1	Davki na proizvodnjo in uvoz	D.2	8,3	12,9	12,9	12,9
2	Tekoči davki	D.5	5,0	7,9	8,5	8,5
3	Prispevki za socialno varnost	D.61	10,2	15,9	17,3	17,8
4	Drugi tekoči davki	(P.11+P.12 +P.131) + D.39 + D.4 + D.7	4,0	6,2	6,5	5,6
5	Davki na kapital	D.91	0,0	0,0	0,2	0,2
6	Drugi kapitalški prihodki	D.92+D.99	0,6	1,0	0,4	1,3
7	Skupni prihodki (= 1+2+3+4+5+6)	TR	28,1	43,9	45,8	46,2
8	Od tega: prerazporeditve EU (prehodno nezaračunani prihodki, ne denarna sredstva)	D.7EU+D.9EU	0,8	1,3	0,9	1,5
9	Skupni prihodki, razen prerazporeditev EU (= 7-8)		27,2	42,6	44,9	44,7
10	p.m. Ukrepi na strani prihodkov (prirastki, brez ukrepov, ki jih financira EU)		0,1	0,2	1,0	0,3
11	p.m. Enkratni prihodki, vključeni v projekcije (ravni, brez ukrepov, ki jih financira EU)					
	Odhodki	ESA koda	Mrd. EUR	% BDP	% BDP	% BDP
12	Sredstva za zaposlene	D.1	7,2	11,2	11,4	11,7
13	Vmesna potrošnja	P.2	4,2	6,5	6,7	6,8
14	Odhodki za obresti	D.41	0,8	1,2	1,3	1,3
15	Socialni prejemki razen socialnih transferjev v naravi	D.62	9,7	15,2	15,6	15,8
16	Socialni transferji v naravi prek tržnih proizvajalcev	D.632	1,5	2,3	3,0	3,1
17	Subvencije	D.3	1,2	1,9	1,1	1,2

18	Drugi tekoči odhodki	D.29+(D.4-D.41)+ D.5 + D.7 + D.8	1,3	2,1	2,0	2,0
19	Bruto investicije v osnovna sredstva	P.51	3,4	5,3	5,1	5,5
20	<i>Od tega: nacionalno financirane javne naložbe</i>		2,9	4,5	4,7	4,6
21	Kapitalski transferji	D.9	0,4	0,6	0,7	0,7
22	Druge naložbe v osnovna sredstva	P.52+P.53 +NP	0,1	0,1	0,1	0,0
23	Skupni odhodki (= 12+13+14+15+16+17+18+19+21+22)	TE	29,7	46,5	46,8	48,1
24	Od tega: odhodki, ki se financirajo s prerazporeditvami EU (= 8)	D.7EU+D.9EU	0,8	1,3	0,9	1,5
25	Nacionalno financirani odhodki (23-24)		28,9	45,2	45,9	46,6
26	p.m. Nacionalno sofinanciranje programov, ki jih financira Unija		0,2	0,3	0,2	0,3
27	p.m. Ciklična komponenta denarnih nadomestil za brezposelnost		-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
28	p.m. Enkratni odhodki, vključeni v projekcije (ravni, brez ukrepov, ki jih financira EU)		0,3	0,5	0,3	0,6
29	Nacionalno financirani očiščeni primarni odhodki (z ukrepi na strani prihodkov) (= 25-26-27-28-14)		27,7	43,3	44,2	44,6
	Nacionalno financirani očiščeni primarni odhodki				Rast v %	Rast v %
30	Rast nacionalno financiranih očiščenih primarnih odhodkov	Tabela 1a, vrst. 1		/	4,5	5,3
	Saldi	ESA koda	Mrd. EUR	% BDP	% BDP	% BDP
31	Neto posojanje/izposojanje (= 7-23)	B.9	-1,7	-2,6	-0,9	-1,9
32	Primarni saldo (= 31-14)		-0,9	-1,3	0,4	-0,6
	Ciklična prilagoditev			% BDP	% BDP	% BDP
33	Strukturni saldo			-3,1	-1,2	-1,8
34	Strukturni primarni saldo			-1,8	0,1	-0,5
	Dolg		Mrd. EUR	% BDP	% BDP	% BDP
35	Bruto dolg		43,7	68,4	67,0	66,0
36	Sprememba bruto dolga		2,3	-4,3	-1,4	-1,1
37	Prispevki k spremembam bruto dolga					
38	Primarni saldo (= minus 32)			1,3	-0,4	0,6
39	Učinek snežne kepe			-6,8	-1,8	-1,9
40	<i>Odhodki za obresti (= 14)</i>			1,2	1,3	1,3
41	<i>Rast</i>			-1,4	-1,0	-1,4
42	<i>Inflacija</i>			-6,6	-2,0	-1,8
43	Prilagoditev stanj in tokov (= 36-38-39)			1,1	0,8	0,2
				%	%	%
44	p.m. Implicitna obrestna mera na dolg (= 14/dolg(t-1))			1,9	2,0	2,0

Vir: SURS (22. 4. 2025); MF.

Tabela 5: Ocenjeni učinek diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov

	Naslov/opis ukrepa	Enkratni	Odhodki / prihodki		2023	2024	2025
				ESA koda	% BDP	% BDP	% BDP
1	Sprejeta novela ZDoh-2AA, ki odpravlja finančne posledice zaradi zviševanja splošne olajšave v letih 2023, 2024 in 2025.	Ne	Prihodki	D.51	0,2	0,1	0,0
2	Postopna odprava ukrepov za blaženje draginje (znižanj trošarin energijskim produktom: goriva, kurilno olje, zemeljski plin; znižanje davka na dodano vrednost za določene energente z 22 na 9,5 %, znižanje dajatev zaradi CO ₂).	Ne	Prihodki	D.21	0,1	0,2	0,0
3	Dvig davka na dohodek pravnih oseb za 3 o. t. (64. člen ZORZFS) za obdobje 2024 – 2028 (namenski prihodek sklada za obnovo).	Ne	Prihodki	D.51		0,3	0,0
4	Davek na bilančno vsoto bank in hranilnic (78. člen ZORZFS) za obdobje 2024 – 2028 (namenski prihodek sklada za obnovo).	Ne	Prihodki	D.91		0,1	0,0
5	Ne usklajevanje dohodninske lestvice in olajšav v letu 2024 (77. člen ZIPRS2425) in indeksacija v letu 2025.	Ne	Prihodki	D.51		0,2	-0,2
6	Dvig cene za enoto obremenitve okolja z emisijo ogljikovega dioksida s sedanjih 17,3 eura na 30,85 eura (2328. Sklep o višini okoljske dajatve za onesnaževanje zraka z emisijo ogljikovega dioksida).	Ne	Prihodki	D.29		0,0	0,1
7	Prispevek za dolgotrajno oskrbo.	Ne	Prihodki	D.61		0,4	0,5
Z	SKUPAJ				0,2	1,0*	0,3

*Opomba: Učinek prenosa dopolnilnega v obvezno zdravstveno zavarovanje je na skupne prihodke sektorja država nevtralen.

Vir: izračuni MF skladno s klasifikacijo diskrecijskih ukrepov v Evropska komisija (2015). Report on public finances in EMU - 2015. Institutional Paper 014. in v Evropska komisija (2016). Report on public finances in EMU - 2016. Institutional Paper 045.

Tabela 6: NOO nepovratna sredstva

		2021	2022	2023	2024	2025	2026
	Prihodki od nepovratnih sredstev NOO	% BDP	% BDP	% BDP	% BDP	% BDP	% BDP
1	Sredstva NOO, vključena v prihodke državnega proračuna	0,22	0,21	0,61	0,53	0,69	0,68
2	Denarna izplačila nepovratnih sredstev NOO iz EU	0,44	0,00	0,47	0,21	0,54	0,54
	Odhodki financirani iz nepovratnih sredstev NOO						
3	Celotni tekoči odhodki	0,00	0,00	0,07	0,14	0,38	0,32
4	<i>Bruto investicije v osnovna sredstva</i>	0,21	0,11	0,08	0,18	0,33	0,17
5	<i>Kapitalski transferji</i>	0,00	0,01	0,08	0,01	0,14	0,12
6	Celotni kapitalski odhodki (4+5)	0,21	0,12	0,16	0,19	0,47	0,29
	Drugi stroški, financirani iz nepovratnih sredstev NOO						
7	Zmanjšanje davčnih prihodkov						
8	Drugi stroški, ki vplivajo na prihodke						
9	Finančne transakcije						

Vir: MF.

Tabela 7: NOO posojila

		2021	2022	2023	2024	2025	2026
	Prihodki od posojil NOO	% BDP	% BDP	% BDP	% BDP	% BDP	% BDP
1	Izplačila NOO posojil iz EU	0,00	0,00	0,48	0,17	0,07	0,13
2	Povračila NOO posojil EU	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Odhodki financirani iz posojil NOO						
3	Celotni tekoči odhodki	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,04
4	<i>Bruto investicije v osnovna sredstva</i>	0,00	0,00	0,06	0,20	0,05	0,16
5	<i>Kapitalski transferji</i>	0,00	0,00	0,00	0,02	0,02	0,06
6	Celotni kapitalski odhodki (4+5)	0,00	0,00	0,06	0,22	0,07	0,22
	Drugi stroški, financirani iz posojil NOO						
7	Zmanjšanje davčnih prihodkov						
8	Drugi stroški, ki vplivajo na prihodke						
9	Finančne transakcije						

Vir: MF.